

Rapportage

AANPAK GEORGANISEERDE, ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

Inleiding

“Als Limburgse gemeentes kunnen we nu een sterkere vuist maken tegen georganiseerde criminaliteit.” Dat zegt Ryan Palmen, burgemeester van Horst aan de Maas op pagina 40. De sleutel tot succes blijkt steeds weer nauwe samenwerking te zijn, met de ogen op de bal. Dat geldt niet alleen in Limburg, maar overal, nationaal en internationaal.

De afgelopen jaren is dan ook een sterke en brede aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit opgebouwd. Zo zijn de toezichthouders en de opsporingsdiensten versterkt en is de wet- en regelgeving meer toegesneden. Gezamenlijk werken publieke en private partners van verschillende kanten georganiseerde criminelen tegen.

Daarbij is de weerbaarheid van de samenleving een grote factor. Gemeenten houden gericht jongeren uit de criminaliteit of voorkomen dat ze daarin doorgroeien. Bedrijven leren de gaten te dichten waardoor criminelen naar binnen kruipen. En dan was er de succesvolle lancering van de publiekscampagne ‘Houd misdaad uit je buurt’. Die wijst mensen ook de komende tijd de weg om signalen van georganiseerde misdaad te herkennen en actie te ondernemen.

De internationale samenwerking weegt ook zwaar. Nederland is leidend in de coalitie van zeven Europese landen tegen georganiseerde misdaad. De samenwerking met bron- en transitlanden van drugs in Latijns-Amerika en West-Afrika krijgt steeds beter vorm. En ons land probeert samen met landen als Marokko, Turkije en de Verenigde Arabische Emiraten een spaak in het wiel van internationale criminele verdienmodellen te steken.

Deze voorbeelden illustreren hoe we gezamenlijk verder bouwen aan de aanpak, ook met partners buiten het strafrecht. Eenvoudige oplossingen zijn er niet, want georganiseerde criminaliteit is vaak onzichtbaar en zit overal. En criminelen veranderen voortdurend hun werkveld, bijvoorbeeld richting de zorg of milieucriminaliteit. Dus moeten wij ons ook snel kunnen aanpassen. De interdepartementale benadering van zorgcriminaliteit laat dat goed zien. Die is gericht op hoge barrières, betere weerbaarheid en krachtiger toezicht, handhaving en opsporing.

Het is bekend hoe lastig het is om de effecten van de hele aanpak in cijfers te vangen. Maar de voortgang en resultaten tekenen zich wel steeds beter af. Ervaringen van mensen uit de praktijk geven een goed beeld van de invloed van ondermijnende, georganiseerde criminaliteit op de samenleving en tegelijkertijd van de vooruitgang die we samen met partners boeken. Daarom hebben we die praktijkverhalen ook opgenomen in deze rapportage.

De kunst bij dit alles is om de blik vooruit gericht te houden. Om beter inzicht te krijgen in de langetermijneffecten van de aanpak, wordt een breed scala aan data gebruikt. Het dashboard Preventie met Gezag bevat bijvoorbeeld voor de deelnemende gemeenten CBS-cijfers over demografische ontwikkelingen, criminaliteit, zorg en onderwijs. Ook voor het actieprogramma Veilig Ondernemen komt er een monitor. Wetenschappers en andere deskundigen geven geregeld advies.

In 2026 verschijnt het eerste dreigingsbeeld ondermijning Nederland door het Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit (SKC). Dit dreigingsbeeld geeft zicht op de schade door georganiseerde criminaliteit. Al deze input houdt ons alert en helpt te bepalen waar de accenten moeten liggen.

Met deze jaarlijkse rapportage willen we de politiek en de samenleving als geheel een degelijke inkijk geven in waar we mee bezig zijn. Met zoveel mogelijk partners werken we nauw samen om ondermijnende, georganiseerde misdaad terug te drijven en Nederland veiliger te maken.

Inhoud

Voorkomen

- Preventie met Gezag
- Terugdringen vraag en aanbod van drugs
- Aanpak corruptie en criminele inmenging
- Bestuurlijke aanpak

Doorbreken

- Aanpak drugsmokkel via mainports
- Internationaal offensief
- Veilig ondernemen
- Aanpak criminele geldstromen en verdienmodellen
- Aanpak Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's)
- Regionale integrale aanpak

Bestrafen

- Pakkans vergroten
- Effectief straffen

Beschermen

- Weerbaar bestuur
- Bewaken en beveiligen

Financieel overzicht

Voorkomen

Voorkomen

Bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit speelt preventie een essentiële rol.

Preventie met Gezag

In het programma Preventie met Gezag maken landelijke, regionale en lokale partners zich sterk voor een positieve toekomst van jongeren van 8 t/m 27 jaar voor wie het risico af te glijden in criminaliteit hoger is. Door hen kansen te bieden en grenzen te stellen, wordt voorkomen dat zij in aanraking komen met criminaliteit, daarin belanden of daarin doorgroeien en wordt criminaliteit teruggedrongen. Daar waar mogelijk zet het programma in op preventieve interventies en daar waar het moet op repressieve maatregelen.

De huidige plannen van de 27 gemeenten met de structurele aanpak lopen tot en met mei 2026. Deze gemeenten¹ herijken in 2025 hun aanpak onder andere op basis van de probleemanalyse, focus op de doelgroep, de ervaringen van de afgelopen periode en lokale behoefte voor de komende tijd. Dit gebeurt met het doel om de impact van hun inzet te vergroten. Aanvullend ontvangen sinds juli 2024 twintig gemeenten een incidentele financiële bijdrage voor drie jaar.

¹ In 19 gemeenten werkt Preventie met Gezag samen met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Doel van NPLV is een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid van twintig kwetsbare gebieden. De ministeries van SZW, OCW, VWS, VRO en BZK dragen hier ook aan bij.

Deze bijdrage is bedoeld om de lokale *preventieve* aanpak van jeugdcriminaliteit te verstevigen om meer impact te maken. Daarbij is afgesproken dat binnen deze periode de aanpak (zo goed mogelijk) wordt geborgd binnen de betrokken gemeenten. In de afgelopen periode hebben deze gemeenten een gedegen probleem- en doelgroepanalyse uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten kunnen zij passende interventies inzetten, gericht op de specifieke problematiek en doelgroep.

De criminaliteit gaat gepaard met een nieuwe dynamiek waarbij ook de online leefwereld een rol in speelt, zoals recent door Europol is gesignaleerd². Jongeren in kwetsbare situaties kunnen zowel offline als online in aanraking komen met criminelen. Deze jongeren worden geconfronteerd met de verlokkingen van het (snelle) criminele geld. In het afgelopen jaar hebben gemeenten en justitiepartners vanuit Preventie met Gezag allerlei (gedrags)interventies ingezet om lokale problematiek te bestrijden.

² [The recruitment of young perpetrators for criminal networks | Europol](#)

De inzet en resultaten hiervan worden gemonitord. Door lokale ervaringen te combineren met inzichten vanuit diverse data en wetenschappelijke bronnen – zoals het Landelijk Kwaliteitskader Effectieve Jeugdinterventies voor Preventie van Jeugdcriminaliteit – kan de aanpak snel worden bijgestuurd en de impact van interventies worden vergroot. Dit wordt ook wel ‘de lerende aanpak’ genoemd. De geleerde lessen worden onder meer verspreid via lerende netwerken met partners uit het zorg-, het sociaal en het veiligheidsdomein. In 2024 en 2025 zijn dit soort netwerken georganiseerd rondom thema’s als school en veiligheid, specialistisch jongerenwerk, criminele families, monitoring en gezag. Het doel van deze netwerken is om kennis over handelingsperspectief voor professionals, mogelijkheden voor interventies en praktische werkwijzen te delen, binnen de groep van direct betrokken gemeenten. Dit wordt ook gedeeld met andere gemeenten in het land, zodat zij inzicht krijgen in hoe een aanpak tot stand is gekomen.

Risico- en beschermende factoren

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het bij de aanpak van criminaliteit onder jongeren en hun gezinnen in kwetsbare posities van cruciaal belang is om in te zetten op het verlagen van risicofactoren, het versterken van beschermende factoren en werkzame bestanddelen. Wanneer jongeren problemen ervaren op meerdere risicofactoren, neemt de kans toe met criminaliteit in aanraking te komen of daarin terecht te komen. De risico- en beschermende factoren zijn in deze voortgangsrapportage geclusterd in vijf thema’s: onderwijs, werk en inkomen, persoonlijke ontwikkeling, het sociale netwerk en repressie, nazorg en re-integratie. Hieronder worden ter illustratie per thema enkele interventies benoemd.

Onderwijs

Het volgen van onderwijs (in een veilige omgeving) en het beschikken over een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt zijn voor jongeren in een kwetsbare positie belangrijke beschermende factoren. In 2024 hebben 33 gemeenten daar in totaal 30 verschillende interventies voor ingezet.

- In totaal sloten tien gemeenten in het kader van Preventie met Gezag veiligheidsconvenanten af met in totaal 113 verschillende po-, vo- en mbo-scholen. Dat zijn zeven gemeenten en 49 scholen meer dan in 2023. Met deze convenanten maken scholen samen met partners uit het sociaal en veiligheidsdomein afspraken over de veiligheid

op en rond school. Deze afspraken dragen bij aan een veilige schoolomgeving waar onderwijs gegeven kan worden, zodat deze beschermende factor gewaarborgd kan worden.

- In dertien gemeenten werd op 45 scholen het Halt-spreekuur ingezet, een toename van zeven gemeenten en 27 scholen ten opzichte van 2023. Deze interventie helpt grensoverschrijdend gedrag van kinderen en jongeren vroegtijdig aan te pakken. Kinderen en jongeren krijgen de kans om van hun fouten te leren en deze waar mogelijk recht te zetten. Het maakt de school een veiligere omgeving voor iedereen.

Werk en inkomen

Jongeren en jongvolwassenen die geen baan, dagbesteding of inkomen hebben, in een financieel kwetsbare positie verkeren en/of schulden hebben, lopen een groter risico om (verder) betrokken te raken bij criminaliteit. Veel gemeenten zetten daarom extra in op interventies die jongeren of jongvolwassenen helpen met het vinden en behouden van een baan. In 2024 hebben 25 gemeenten daar in totaal 14 interventies voor ingezet.

- In de zeven gemeenten die de Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA)-trajecten aanbieden, hebben 33 jongeren een baan gevonden en stroomden 30 jongeren door naar het onderwijs.

Persoonlijke ontwikkeling

Bij kinderen, jongeren en jongvolwassenen in kwetsbare posities is het belangrijk aandacht te besteden aan hun persoonlijke ontwikkeling en weerbaarheid. In 2024 hebben 35 gemeenten daar in totaal 42 verschillende interventies voor ingezet.

- Uit onderzoek blijkt dat kinderen die deelnemen aan de gedragsinterventie Alleen jij bepaalt wie je bent (AJB)³ twee keer minder vaak in contact met de politie komen en drie keer minder vaak veroordeeld worden voor misdrijven dan andere kinderen. In zeventien gemeenten nemen in totaal 1234 kinderen tussen de 10 en 18 jaar van 130 scholen deel aan AJB, waarbij onder meer wordt ingezet op mentors en het sociale netwerk.

Het sociale netwerk

Het sociale netwerk van kinderen, jongeren en jongvolwassenen is een van de belangrijkste factoren die van invloed zijn op toekomstig crimineel gedrag. Jongeren belanden veelal via criminele vrienden of familie in de (georganiseerde) criminaliteit. In 2024 hebben 27 gemeenten daarvoor in totaal 28 interventies ingezet.

- Zes gemeenten zetten in op een integrale familieaanpak, met als doel om de overdracht van crimineel gedrag in de familie te voorkomen. Hiervan zijn twee gemeenten onlangs gestart met een familieaanpak en een gemeente doet onderzoek naar de mogelijkheden om deze interventie in te zetten. Vanuit deze aanpak waren in 2024 80 familieleden van verschillende families onder begeleiding.
- In het kader van de lerende aanpak is in februari 2025 een leergang criminele families gestart waar zeven gemeenten samenkomen om wetenschappelijke inzichten en praktijkervaringen met elkaar te delen.

³ De interventie wordt ingediend bij de databank effectieve interventies van het Nederlands Jeugdinstituut, zodat het daarna breed beschikbaar kan worden gesteld aan onderwijsinstellingen en gemeenten.

Repressie, nazorg en re-integratie

Aanwezigheid van criminaliteit in de wijk, criminele vrienden en eerder crimineel gedrag zijn belangrijke risicofactoren voor jeugdcriminaliteit. Daarom wordt geïnvesteerd in de justitiële functies in de wijk en in nazorg en re-integratie. Het streven is daarbij om aan te sluiten op (lokale) plannen van partners en waar nodig nieuwe werkwijzen te ontwikkelen.

- Vanuit de middelen voor Preventie met Gezag – en voor de 27 gemeenten in afstemming met lokaal bevoegd gezag en partners – heeft de politie aanvullende formatieplaatsen gecreëerd. Afhankelijk van de lokale problematiek en activiteiten betreft dit onder andere jeugdagenten, rechercheurs en operationeel specialisten. Veelal gebruikt de politie de aanvullende formatieplaatsen voor betere aansluiting op de projecten en (partner)overleggen in het kader van Preventie met Gezag. De extra middelen vanuit Preventie met Gezag hebben als doel om de taak van de politie beter uit te kunnen voeren: zowel het signaleren en adresseren van zorgen ten behoeve van de preventieve aanpak als de handhavings- en opsporingstaken als onderdeel van de repressieve aanpak.
- Het OM draagt samen met de andere partners bij aan de lokale aanpak van Preventie met Gezag vanuit zijn kerntaak: de opsporing en vervolging van strafbare feiten, waarbij ieder arrondissementsparket een eigen kernteam Preventie met Gezag heeft. Afhankelijk van de lokale problematiek en prioriteiten wordt in verschillende regio's ingezet op aanpakken van bepaalde vormen van criminaliteit, zoals de aanpak van (jonge) drugsdealers. Ook voor geldezels en

veelplegers ontwikkelt het OM een specifieke aanpak. Het door het OM speciaal voor Preventie met Gezag ontwikkelde uitgebreide sociaal verhoor wordt inmiddels in verschillende regio's ingezet. Het sociaal verhoor draagt bij aan een beter beeld van jongeren en hun eventuele hulpvraag en motivatie, waardoor partners in een zo vroeg mogelijk stadium samen kunnen kijken naar de juiste interventie om verder afglijden of doorgroeien in criminaliteit te voorkomen. Daarnaast staat er sinds ruim twee jaar een goede landelijke structuur binnen het OM voor Preventie met Gezag, waarin alle arrondissementsparketten zijn vertegenwoordigd en kennis uitwisselen over relevante thema's en ontwikkelingen.

- De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) intensificeert met casusregisseurs Preventie met Gezag zijn wettelijke kerntaken in het jeugdstrafrecht. De RvdK levert met zijn kennis vanuit een pedagogische invalshoek een cruciale bijdrage aan het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen, en voorkomt zo dat zij (verder) afglijden in criminaliteit.
- De wijkrechtspraak is een initiatief van de Rechtspraak en heeft als doel effectief bij te dragen aan het oplossen van uiteenlopende, meervoudige problemen van mensen in bepaalde wijken met veel bewoners in een kwetsbare situatie. Het aantal wijkrechtspraaklocaties en -zaken breidt gestaag uit, mede gefinancierd vanuit Preventie met Gezag. Op dit moment is er wijkrechtspraak beschikbaar in zes gemeenten. In 2024 zijn de voorbereidingen getroffen om in 2025 op nog vier locaties te starten met wijkrechtspraak.

- Verschillende gemeenten zetten de interventie Straatkracht van de jeugdreclassering in: een intensieve vorm van jeugdreclassering waarin verschillende partners samenwerken om jongeren ertoe te bewegen uit de (zware) criminaliteit te stappen en te bewegen naar een positief en socialer leven.
- Een aantal gemeenten zetten nadrukkelijk in op het verbeteren en versterken van de re-integratie van ex-gedetineerden. De Re-integratieofficier (RIO) is hiervoor een werkwijze, waarbij (ex-)gedetineerden (18-35 jaar) hulp krijgen bij het op orde krijgen van verschillende leefgebieden, zoals huisvesting, het verkrijgen van een identiteitsbewijs, werk en inkomen, aanpak van schulden en zorg.
- De reclassering heeft in 2024 haar positie als belangrijke schakel tussen het sociaal en justitieel domein verder ingezet en versterkt. Zo is in 2024 geïnvesteerd in een sterke governance-structuur, zowel lokaal als landelijk. Ook heeft ieder van de tien arrondissementen een arrondissementaal coördinator gekregen voor Preventie met Gezag-partners en reclasseringswerkers. Zo'n coördinator helpt de lokale Preventie met Gezag-inzet van de reclassering af te stemmen op de behoefte. Deze investering betaalt zich uit in sterker wordende lokale netwerken van de reclassering en bijvoorbeeld wijkteams, Zorg- en Veiligheidshuizen en zorgaanbieders. Dit heeft als doel om bij te dragen aan een veiligere maatschappij waarbij de kans op recidive wordt verkleind door onze inzet.

- De reclassering heeft een voortgangsmonitor opgezet die inzichtelijk maakt welke inzet de reclassering heeft gepleegd om de patronen van criminele drugsnetwerken te doorbreken en op welke thema's in 2025 wordt ingezet.

Praktijkverhaal

'Criminaliteit stopt niet bij de gemeentegrens'

Eén van de twintig gemeenten die vanaf 2024 tijdelijk wordt ondersteund vanuit Preventie met Gezag is Rijswijk, een kleine gemeente met grootstedelijke problematiek. De stad ligt ingeklemd tussen Delft en Den Haag, waar relatief veel jeugdcriminaliteit voorkomt. "Criminaliteit stopt niet bij de gemeentegrens", zegt wethouder Larissa Bentvelzen. "In Rijswijk hebben we regelmatig incidenten rondom scholen. Vaak zijn daar ook jongeren uit omliggende gemeenten bij betrokken."

[Lees het hele verhaal](#)

Preventieprogramma Master My Moral Mind

Het preventieprogramma Master My Moral Mind (M4) brengt de morele en sociale ontwikkeling van basisschoolleerlingen naar een hoger niveau door empathie te bevorderen. Het richt zich op de voorspellende factoren van criminaliteit en helpt leerlingen gezonde relaties op te bouwen, verantwoordelijkheid te nemen en positief bij te dragen aan de samenleving. Het programma is door RIEC Limburg ingezet en laat positieve resultaten zien⁴. In 2024 kreeg het programma een nominatie voor de Hein Roethof Preventieprijs van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Terugdringen vraag en aanbod van drugs

Het Nederlandse drugsbeleid richt zich op de volksgezondheid en de aanpak van drugscriminaliteit. Het kabinet zet daarbij in op het terugdringen van zowel de vraag naar drugs als het aanbod van drugs. Het ministerie van VWS richt zich primair op de vraagkant, JenV primair op de aanbodkant. Het kabinet ontwikkelt het drugsbeleid stap-voor-stap verder door nadrukkelijk te kiezen voor meer samenhang tussen het perspectief van volksgezondheid en dat van criminaliteitsbestrijding.

⁴ De interventie wordt ingediend bij de databank effectieve interventies van het Nederlands Jeugdinstituut, zodat het daarna breed beschikbaar kan worden gesteld aan onderwijsinstellingen en gemeenten.

- Op 22 mei 2025 hebben de minister van JenV en de staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport een brief naar de Kamer gestuurd over het gezamenlijke drugsbeleid van JenV en VWS. Hierin worden de doelen uit het hoofdlijnenakkoord, het regeerprogramma en de acties die daaruit voortvloeien toegelicht en – als afgeleide hiervan – wat de internationale inzet zal zijn. Deze brief geeft daarmee de visie van het kabinet op drugsbeleid weer.

Fenomeenbeeld drugs

In 2024 heeft de politie een nieuw fenomeenbeeld drugs gepubliceerd met de trends en ontwikkelingen rondom drugscriminaliteit, waaronder de drugsvangsten per type drugs door de Douane en de Koninklijke Marechaussee en het succesvol oprollen van drugslabs door de politie. Opvallend daarin is de verschuiving van drugsproductielocaties naar woonwijken, met grotere risico's en mogelijk gevaar voor inwoners tot gevolg. Dit onderschrijft de grote noodzaak om drugscriminaliteit aan te pakken.

[Bekijk hier het Fenomeenbeeld drugs](#)

Terugdringen vraag naar drugs

Het overgrote deel van de mensen in Nederland gebruikt geen drugs. Wel neemt het drugsgebruik onder sommige groepen Nederlanders waaronder jongeren (zoals studenten) toe. Het gericht aanspreken van deze groepen en het terugdringen en waar mogelijk voorkomen van gebruik vragen om meer inzicht in de doelgroep en meer aandacht voor de negatieve gevolgen.

- Begin dit jaar is het initiatief van JenV en VWS gehonoreerd voor een meerjarig onderzoeksprogramma van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) Kaleidoscoop. JenV, VWS en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) willen met dit onderzoek meer zicht krijgen op de mogelijkheden om het gebruik van drugs door middel van gedragsverandering terug te dringen. Het is de bedoeling om daarbij gebruik te maken van bestaande inzichten in de motieven en kenmerken van gebruikers. De Kamer wordt over de voortgang geïnformeerd.
- Om het drugsgebruik in Nederland scherper in beeld te krijgen, wordt via meetpunten van de Nationale Rioolwatersurveillance⁵ landelijk onderzoek gedaan naar drugsresten in het rioolwater.⁶ Dit gebeurt in opdracht van JenV en VWS. In een pilotstudie wordt eerst uitgezocht welke kennis en logistiek nodig is om dit onderzoek op de beste manier uit te voeren. Medio 2025 wordt het eindrapport van het

⁵ De Nationale Rioolwatersurveillance werd in 2020 opgestart om COVID-19 virusdeeltjes in het rioolwater te meten.

⁶ Het gaat om de volgende drugs: cocaïne, amfetamine (speed), methamfetamine (crystal meth), MDMA (ecstasy) en nieuwe psychoactieve stoffen (NPS: 3-CMC en 4-CMC).

RIVM met een duiding van de meetresultaten door het Trimbos Instituut verwacht. Op basis hiervan wordt besloten of het onderzoek standaard, met een vaste frequentie, moet worden uitgevoerd om de ontwikkeling van het drugsgebruik in Nederland te volgen. De Kamer wordt over de voortgang geïnformeerd.

- In 2025 start een campagne over de negatieve gezondheidsrisico's en maatschappelijke consequenties van het kopen en gebruiken van illegale drugs. Het inzichtelijk maken van de gevolgen van drugs moet het bewustzijn hierover in de samenleving vergroten.

De Nationale Drug Monitor

De Nationale Drug Monitor (NDM) geeft een actueel beeld van het gebruik van drugs, alcohol en tabak in Nederland. Uit de monitor blijkt dat slechts een klein deel van de Nederlandse bevolking het laatste jaar drugs heeft gebruikt. Tegelijkertijd is een toename te zien in het gebruik onder specifieke doelgroepen. De monitor biedt ook een overzicht van alcohol- en drugsgerelateerde criminaliteit.

[Bekijk hier de Nationale Drug Monitor](#)

Voorkomen en beperken van aanbod

Om het aanbod van drugs terug te dringen zet het kabinet meer in op de handhaving van de online verkoop ervan. Een verbod op designerdrugs zorgt er daarnaast voor dat opsporingsdiensten sneller kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen en nauwer kunnen samenwerken met internationale partners en maakt Nederland minder aantrekkelijk voor drugscriminaliteit.

- Het kabinet investeert in de uitbreiding van de capaciteit voor digitale opsporing. Deze investering zal ook de handhaving van de online verkoop van drugs ten goede komen, wat onder digitale opsporing valt. Uit gesprekken met betrokken partijen, zoals het OM en de politie, blijkt dat de handhaving van de online verkoop van drugs niet los te zien is van de online handel in andere verboden middelen. De knelpunten in de online handhaving liggen over de hele linie onder andere in het gebruik van specifieke veelal versleutelde online platforms, schaarste in capaciteit bij de opsporingsdiensten en het bestaan van open grenzen. Daarnaast is het zo dat aanbieders niet altijd meewerken om schadelijke content van hun platform te verwijderen dan wel daartegen op te treden. De Europese Digital Services Act (DSA) zal hier naar verwachting wel verbetering in brengen. De Nederlandse uitvoeringswet die het nationale toezicht op de DSA regelt is op 4 februari 2025 ingegaan.
- Na de Tweede Kamer heeft ook de Eerste Kamer in januari 2025 voor een verbod op nieuwe psychoactieve stoffen gestemd, ook wel designerdrugs genoemd. Het verbod gaat per 1 juli 2025 in. Concreet betekent dit dat een 'lijst IA' wordt toegevoegd aan de Opiumwet.

Opsporingsdiensten kunnen door dit verbod sneller reageren op nieuwe ontwikkelingen rondom designerdrugs, nauwer samenwerken met internationale partners, Nederland minder aantrekkelijk maken voor drugscriminaliteit en (zo) het aanbod van drugs in ons land verkleinen. Op deze lijst staan drie stofgroepen die het meest voorkomen in het gebruik, productie en handel: fenethylamines (inclusief de cathinonen), synthetische cannabionoiden en fentanylachtigen. Hierdoor is een hele groep veelvoorkomende designerdrugs verboden, ongeacht de specifieke samenstelling.

Aanpak corruptie en criminele inmenging

Corruptie tast (het vertrouwen in) de democratie en rechtsstaat aan en heeft een negatieve invloed op economische ontwikkeling. Volgens schattingen kost corruptie de Europese Unie 179 tot 990 miljard euro per jaar.⁷ Ook in Nederland is corruptie een probleem. De Rijksrecherche ziet dat het corrumperen van ambtenaren een verdienmodel is geworden voor bepaalde criminelen. Deze criminelen vormen een schakel tussen corrupte ambtenaren en criminele organisaties.⁸ Dit vraagt om een intensievere aanpak. Het afgelopen jaar heeft JenV dan ook samen met het ministerie van BZK gewerkt aan een rijksbrede anti-corruptieaanpak. De contouren van deze aanpak zullen rond de zomer van 2025 naar de Kamer worden gestuurd.

⁷ A. Persson, M. Worth & P. Jeney, *High-risk areas of corruption in the EU: A mapping and in-depth analysis* 4 november 2024, p. 18 ([High-risk areas of corruption in the EU – Publications Office of the EU](#)).

⁸ OM Jaarbericht 2023, p. 44 ([OM Jaarbericht 2023 | Jaarverslag | Openbaar Ministerie](#)).

Belastingambtenaar verkocht kentekens aan criminelen

Omroep West, 30 september 2024: “Een voormalig belastingambtenaar moet jaren de cel in voor het lekken van privégegevens. [...] De voormalig belastingambtenaar zegt dat hij onder druk van criminelen gegevens van privépersonen opzocht. [...] Volgens het OM kwamen sommige gegevens terecht bij zware criminelen. Die zouden de data gebruikt hebben om partijen cocaïne en wiet van andere onderwereldfiguren af te pakken. Ook zou er iemand ontvoerd zijn. [...] Maandag kwam de rechter tot drie jaar cel. ‘De overheid moeten kunnen vertrouwen op de onkreukbaarheid van haar ambtenaren’, zei de rechter. De straf valt hoger uit dan de strafeis van het OM. Dat vond een celstraf van 2,5 jaar wel voldoende”.

- JenV heeft het WODC opdracht gegeven de grootste corruptierisico's in Nederland in beeld te brengen, zowel in de publieke als de private sector. De resultaten van deze *National Risk Assessment* (NRA) verschijnen naar verwachting begin 2026 en worden gebruikt om de corruptieaanpak verder te versterken.
- Om de strafrechtelijke aanpak van corruptie te versterken wordt structureel extra in de corruptieaanpak geïnvesteerd. Hiermee wordt de opsporing en vervolging uitgebreid en wordt de rijksbrede aanpak van corruptie vormgegeven. Ook is budget gereserveerd voor de implementatie van de nieuwe anti-corruptie richtlijn. Over deze

richtlijn vinden op dit moment nog Europese onderhandelingen plaats. De anti-corruptie richtlijn bevat regels voor (maximum) straffen die minimaal moeten worden opgelegd bij corruptie en zal de verjaringstermijnen voor corruptie binnen de EU gelijktrekken.

- De Rijksrecherche en verschillende ketenpartners hebben *quick wins* en *best practices* in de corruptieaanpak geïnventariseerd en gedeeld, bijvoorbeeld via roadshows van de Rijksrecherche. Daarmee heeft de Rijksrecherche in 2024 niet alleen strafrechtelijke onderzoeken naar ambtelijke corruptie uitgevoerd, maar ook een preventie- en adviesrol op zich genomen om gemeentes te helpen bij het voorkomen van corruptie.
- Om niet-ambtelijke corruptie tegen te gaan, worden er onder andere weerbaarheidstrainingen gegeven aan medewerkers van (haven)bedrijven en wordt de publiek-private samenwerking verder versterkt. Zie voor meer informatie het onderdeel Aanpak drugssmokkel via mainports.

Bestuurlijke aanpak

Met de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt in eerste instantie gedoeld op de rol die gemeenten spelen bij de aanpak van ondermijning. Daarnaast kunnen partners zoals de Nederlandse Arbeidsinspectie en de Douane ook bestuurlijke bevoegdheden inzetten die bijdragen aan de bestuurlijke aanpak. Dit gebeurt uiteraard binnen wettelijke kaders, zoals de taken en bevoegdheden die zijn vastgelegd in de Algemene douanewet. Met een effectieve bestuurlijke aanpak kunnen vermenging tussen onder- en bovenwereld en het (bedoeld of onbedoeld) faciliteren van criminelen door de overheid worden voorkomen. Ook helpt het economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met crimineel vermogen. Een bekend voorbeeld is dat gemeenten op basis van een Bibob-toets een vergunning kunnen weigeren die activiteiten gefinancierd met crimineel vermogen mogelijk zou maken. De aanpak bestaat uit het inzetten van verschillende bestuurlijke instrumenten, regionale ondersteuning door de Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en diverse initiatieven van het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC).

Belang van een bestuurlijke aanpak

De bestuurlijke aanpak van ondermijning richt zich niet primair op de kernactiviteiten van criminelen (zoals een drugsdeal of witwaspraktijken), maar juist op de cruciale ondersteunende activiteiten, zoals misbruik van woningen voor de opslag van drugs of de exploitatie van bars en restaurants die een mogelijkheid bieden voor het witwassen van crimineel vermogen. Voor illegale activiteiten hebben criminelen immers legale diensten nodig. Dat gelegeheidsstructuren en systeemkwetsbaarheden georganiseerde criminaliteit kunnen faciliteren, betekent ook dat een gerichte bestuurlijke aanpak van die structuren hen kan belemmeren. Een slimme bestuurlijke aanpak voorkomt zo dat criminele activiteiten (effectief) ontplooid kunnen worden, bijvoorbeeld door strikte controles op het naleven van (wettelijke) regels, het instellen van vergunningplichten of juist het weigeren of intrekken van vergunningen en subsidies. De bestuurlijk aanpak is daarbij complementair aan de strafrechtelijke en financiële aanpak van ondermijning.

Effectief bestuurlijk instrumentarium

Op 1 januari 2024 is de sluitingsbevoegdheid van artikel 174a van de Gemeentewet uitgebreid. Hiermee heeft de burgemeester de bevoegdheid gekregen om een woning te sluiten als door (dreigend) ernstig geweld (zoals een explosie) of het aantreffen van een wapen (zoals een handgranaat) de openbare orde rondom de woning ernstig wordt verstoord of daarvoor ernstige vrees bestaat.

- Er zijn inmiddels verschillende casussen waarin succesvol is gebruikgemaakt van deze nieuwe bevoegdheid van de burgemeester. Ook komt de jurisprudentie op gang.
- Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) heeft in opdracht van JenV alle jurisprudentie verzameld en geanalyseerd en op basis daarvan een vernieuwde handreiking voor de toepassing van artikel 174a van de Gemeentewet opgesteld.
- Er wordt een invoeringstoets uitgevoerd: een beknopte bestudering van de werking van nieuwe regelgeving in de praktijk, met bijzondere aandacht voor de gevolgen voor de doelgroep en de uitvoering.

Zicht op Ondernijning

Decentrale overheden staan voor complexe maatschappelijke uitdagingen, waaronder armoede, klimaatverandering en ondermijnende criminaliteit. De Zicht-op-methode helpt deze overheden hun informatiepositie te versterken en via data-analyse tot objectieve inzichten te komen. Deze methode is inmiddels geborgd binnen BZK en stelt gemeenten en RIEC's in staat om hun bestuurlijke aanpak van ondernijning vorm te geven of te versterken.

- De Zicht-op-methode wordt inmiddels ingezet op de thema's misbruik van vastgoed, drugscriminaliteit, jonge aanwas (risicjongeren), vakantieparken, online criminaliteit, PGB-fraude, branches, logistieke knooppunten en zorgcriminaliteit. Daarnaast vindt een verkenning plaats voor de inzet op schuldpreventie. BZK informeert de Tweede Kamer over de voortgang.

Doorbreken

Doorbreken

Criminele netwerken en hun verdienmodellen worden op allerlei manieren verstoord. Bijvoorbeeld door beslagleggingen, controles en toezicht. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met lokale, regionale, nationale en internationale partners.

Aanpak drugsmokkel via mainports

Drugshandel vormt een belangrijk verdienmodel voor de georganiseerde criminaliteit in Nederland. Verschillende onderzoeken laten zien dat ons land een aantrekkelijke marktplaats is voor drugs. Er wordt veel cocaïne geïmporteerd, veel synthetische drugs geproduceerd en veel drugs geëxporteerd. Om import en export tegen te gaan, wordt ingezet op het tegengaan van drugsmokkel via mainports; vijf grote logistieke knooppunten in ons land waar elke dag enorme goederenstromen worden verwerkt.

De logistieke knooppunten in onze aanpak (mainports)

- Haven van Rotterdam
- Havens van Zeeland en West-Brabant
- Havens in het Noordzeekanaalgebied (NZKG)
- Luchthaven Schiphol
- Weerbare sierteelt: bloemenveilingen

De programma's op deze mainports hebben als pijlers weerbaarheid, barrières, informatiebeeld, en toezicht, controle, opsporing en handhaving (TCOH). Elke mainport legt daarbij andere accenten, afhankelijk van de lokale situatie.

Overkoepelende maatregelen

Naast het uitvoeren van programma's wordt ook een aantal overkoepelende maatregelen genomen.

- Om (toekomstige) werknemers te kunnen screenen op hun eerdere betrokkenheid bij ondermijnende (drugs)criminaliteit, is begin maart 2025 het locatiegebonden functieaspect 'Havengebied' toegevoegd aan de mogelijkheden bij een VOG-aanvraag. Dit is bedoeld voor functies die worden uitgevoerd op een hoog-risico-terminal op een havengebied, of personen die daar toegang tot hebben. Screening vindt onder andere plaats op risico's gerelateerd aan ondermijnende (drugs)criminaliteit, zoals overtredingen van de Opiumwet, uithalen en deelneming aan een criminele organisatie.

- De brede beeldvorming van de situatie op logistieke knooppunten in Nederland wordt uitgebreid. Zo wordt er op dit moment gebouwd aan een dashboard Zicht op Logistieke Knooppunten.
- In 2024 is het Hit-and-Run Postteam (HARP) van start gegaan, een gespecialiseerd team waarin Douane, politie en OM de krachten bundelen in de strijd tegen drugszendingen per post. Zij richten zich op de verzenders van poststukken met synthetische drugs. De eerste veroordelingen zijn inmiddels een feit.

Weerbaarheid en publiek-private samenwerking

Het vergroten van weerbaarheid en samenwerken met het bedrijfsleven vormt op alle mainports een belangrijk deel van de aanpak.

- Op alle mainports worden weerbaarheidstrainingen aangeboden, zowel aan bedrijven als aan publieke organisaties. Deze trainingen betreffen bijvoorbeeld het herkennen van en weerbaar worden tegen ronselpraktijken en het herkennen en melding maken van criminele transporten. Zo wordt misbruik van personeel door criminelen tegengegaan.
- Op verschillende plekken worden weerbaarheidsscans voor bedrijven aangeboden die inzicht bieden in de risico's en kwetsbaarheden voor drugssmokkel en criminele inmenging. De scans gaan in op fysieke, digitale en sociale weerbaarheid, bevatten een analyse van het logistieke proces en geven aanbevelingen voor maatregelen om de weerbaarheid te vergroten. Daarnaast gaan betrokken partners zoals politie, FIOD en Douane in gesprek met bedrijven over de inrichting van hun processen.

- In Zeeland en West-Brabant werken publieke en private partners samen in de Stichting Veilige Zeehavens Zeeland en in de Stichting Beveiliging Industriegebied Moerdijk. In deze stichtingen zijn de partners samen verantwoordelijk voor collectieve veiligheidsmaatregelen, zoals de aanleg van hekwerk en camera's.
- Diverse mainport-programma's ontwikkelen lespakketten over weerbaarheid voor vakopleidingen voor banen die veel voorkomen op (lucht)havens. Voorbeelden zijn het programma Sterke Luchthaven voor leerlingen die stage gaan lopen op luchthaven Schiphol en het programma Sterk NZKG voor het Scheepvaartcollege. Met deze programma's worden toekomstige werknemers zich al tijdens hun opleiding bewust van de gevaren van ondermijnende criminaliteit en de risico's om hierbij betrokken te raken.

Barrières

Fysieke maatregelen maken het voor criminelen moeilijker om een logistiek knooppunt te betreden.

- In 2024 kregen het aanleggen en uitbreiden van (slimme) hekwerken en cameranetwerken voor veel mainports hoge prioriteit. In Zeeland en West-Brabant is het hekwerk uitgebreid, in het Noordzeekanaalgebied ligt de focus op het uitbreiden van het cameranetwerk en het onderzoeken van de mogelijkheden voor sonarapparatuur en in Rotterdam is het Virtueel Hek uitgebreid met extra camera's. Daarnaast heeft de Vertrouwensketen, een nieuwe manier voor het vrijgeven en ophalen van import containers, ervoor gezorgd dat de pincodefraude sterk is teruggelopen in de haven van Rotterdam.

- In Rotterdam wordt gewerkt met *security by design*. Bedrijven die zich nieuw in het havengebied vestigen en relatief veel risico lopen op ondermijningsproblematiek, krijgen hierbij strengere veiligheidseisen opgelegd, zoals het verplicht plaatsen van hogere hekken om hun terrein. Dit soort veiligheidsmaatregelen maken het moeilijker voor onbevoegden om een haventerrein op te komen. Dit beperkt de mogelijkheden voor bijvoorbeeld uithalen, en verhoogt de veiligheid van het personeel.
- In de haven van Rotterdam en sinds kort ook in de haven van Vlissingen test de Douane momenteel het gebruik van smart seals: slimme zegels die kunnen detecteren of een container wordt geopend, bijvoorbeeld om er drugs aan toe te voegen. De bijbehorende software wordt binnenkort geëvalueerd.
- Verder loopt vanuit de Douane het programma 'Zicht op camera-toezicht' dat zorgt voor sturing en coördinatie op de al bestaande en nieuwe uitbreidingsinitiatieven op cameratoezicht. De Douane is momenteel bezig met het versterken en uitbreiden van het douane-toezicht in het NZKG en Vlissingen met het oog op het signaleren en tegengaan van smokkel van verboden goederen. Ook wordt middels de pilot mobiele camera's onderzocht hoe het toezicht op kleine (lucht)havens kan worden geïntensiveerd.

Informatiebeeld

Verschillende mainports hebben onderzoeken uitgevoerd die hun lokale situatie nog beter in beeld brengen en daarmee mogelijke aanknopingspunten bieden voor de aanpak.

- Vanuit de aanpak Weerbare Sierteelt is onderzoek gedaan naar het gebruik van cash geld in de sector en naar de werking van sierteelt-transport. Dit soort onderzoek levert een beter beeld op van kwetsbaarheden en de mogelijke maatregelen hiertegen. Ook zijn er bedrijvenscans uitgevoerd op de veilingterreinen. Hierbij wordt samengewerkt met RIEC Amsterdam-Amstelland en RIEC Den Haag.
- In de aanpak Weerbare Sierteelt is vorig jaar een convenant afgesloten dat gegevensdeling tussen private en publieke partners mogelijk maakt. De gegevensdeling is inmiddels van start gegaan. Op Schiphol en in het Noordzeekanaalgebied wordt bekeken of een soortgelijk convenant kan worden afgesloten.

Landelijk platform kleine zeehavens

Met ondersteuning van het RIEC Noord-Nederland is een integrale samenwerkingsstructuur opgezet voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit in de noordelijke zeehavens. Er is een gebiedsscan gemaakt van alle noordelijke zeehavens en er zijn integrale controles uitgevoerd. Daarnaast wordt momenteel een bredere samenwerkingsstructuur opgezet: het landelijk Platform Ondermijning Kleine Zeehavens. De gemeenten Den Haag, Harlingen, Den Helder, het Hogeland, Eemsdelta en Goeree-Overflakkee en de RIEC's Den Haag en Noord-Nederland leggen momenteel de laatste hand aan een plan van aanpak voor dit platform. Hierbij wordt gezamenlijk

opgetrokken met de zeehavens van Scheveningen, Harlingen, Den Helder, Delfzijl, Stellendam en de Eemshaven. In navolging van de motie over de aanpak van ondermijning in de kleine zeehavens (d.d. 21 november 2024) is het doel dat samenwerking via dit platform kleine zeehavens minder kwetsbaar maakt voor drugsmokkel.

Internationaal offensief

De aanpak van georganiseerde criminaliteit vraagt niet alleen een lokale, regionale en nationale aanpak maar ook internationale samenwerking. Immers, alleen met een grensoverschrijdende aanpak kunnen wereldwijd vertakte criminele netwerken, machtsstructuren en verdienmodellen worden verstoord en ontmanteld. Voor een effectieve grensoverschrijdende aanpak is een hecht samenwerkingsverband op nationaal niveau essentieel. JenV heeft een belangrijke rol in het organiseren van het versterken van de verbinding tussen de betrokken ministeries en de partners in de rechterlijke macht en uitvoering, met als doel de krachten van partners meer te bundelen en tot een doelmatiger inzet te komen van capaciteit in internationaal verband.

De focus van het internationaal offensief ligt op de samenwerking met andere Europese landen, de bron- en transitlanden van cocaïne en landen waarin de facilitators van criminele geldstromen zich bevinden.

Samenwerking met Europese landen

Nederland werkt op verschillende manieren samen met andere Europese landen. Zo is ons land onder meer initiatiefnemer en trekker van de Europese coalitie van zeven landen. Samen met de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken van België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje en Zweden voeren we ons gezamenlijke actieplan uit en stimuleren we de Europese Commissie om ondermijnende criminaliteit hoog op de agenda te houden, zowel binnen de EU als in de samenwerking met andere regio's.

- Tijdens de ministeriële bijeenkomst van de coalitie op 14 februari 2025 in Cádiz (Spanje) is de verklaring van de coalitie tegen georganiseerde criminaliteit aangenomen. Deze verklaring is richtinggevend voor de zogenaamde *EU Internal Security Strategy* die de Europese Commissie op 1 april 2025 heeft gepresenteerd.
- Het is voor de overkoepelende internationale aanpak goed dat de *EU Internal Security Strategy* is gekoppeld aan gerelateerde Europese documenten en initiatieven, zoals het toekomstige *EU Actieplan tegen drugsmokkel*, de *EU Havenstrategie* en de *EU Havenalliantie*. De Commissie heeft de Europese coalitie gevraagd de Havenalliantie als 'buitenboordmotor' te ondersteunen en daarmee snelheid en experimenteeruimte te bieden. De coalitie heeft dit gedaan door een non-paper op te stellen waarin een aantal suggesties wordt gedaan voor onderwerpen waar de *EU Havenalliantie* en de *EU Havenstrategie* zich voor de toekomst op zouden moeten richten.

Deze non-paper is op 25 april 2025 aan uw Kamer gestuurd en op 29 april 2025 aan de Commissie aangeboden.⁹

- In september 2024 en maart 2025 is het *European Judicial Organized Crime Network* voor het eerst bij elkaar gekomen. Dit netwerk van Europese officieren van justitie is ingesteld om de samenwerking tussen officieren van justitie die zich met drugsbestrijding bezighouden te versterken. Nederland wil dit netwerk vooral gebruiken om onderling informatie te delen over trends en ontwikkelingen in de internationale cocaïnehandel. Hierdoor wordt op het niveau van officieren van justitie vooral kennis en vertrouwen tussen lidstaten opgebouwd. Dit moet het Openbaar Ministerie in Nederland en de andere lidstaten helpen bij het slechten van uitdagingen in de grensoverschrijdende samenwerking bij de bestrijding van georganiseerde drugscriminaliteit.

Internationale kennisdeling via het EURIEC

Sinds 2019 adviseert en assisteert het EURIEC de samenwerkingspartners in België, Nederland en Duitsland bij concrete casuïstiek in de internationale bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad. Het EURIEC richt zich specifiek op mogelijkheden van internationale informatie-uitwisseling rondom vergunningverlening, explosieven, uitbuiting van arbeidsmigranten en synthetische drugs.

⁹ [Kamerbrief bij non paper van de coalitie C7 voor de European Ports Alliance | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

- Om het EURIEC verder en meer structureel te ontwikkelen wordt ingezet op een meer structurele financiering door België, Nederland en Duitsland.
- De RIEC's hebben een interregionaal fenomeenonderzoek uitgevoerd naar de (door)verhuur van voertuigen met een Duits kenteken. Dit onderzoek heeft het inzicht vergroot in het functioneren van het fenomeen in relatie tot (het faciliteren van) ondermijnende criminaliteit en inzicht in de wet- en regelgeving die van toepassing is op het (door)verhuren van voertuigen met een Duits kenteken door tussenpersonen in Nederland.

Samenwerking met bron- en transitlanden van cocaïne

Samenwerking met bron- en transitlanden van cocaïne maakt het mogelijk om drugshandel en aanverwante vormen van criminaliteit bij de oorsprong aan te pakken. Zowel op strategisch en politiek niveau als op operationeel niveau wordt deze samenwerking verder verstevigd. Een aantal voorbeelden hiervan:

Extra liaison officers

Ook in het afgelopen jaar heeft Nederland in verschillende landen extra liaison officers geplaatst. Doel van deze verbindingsfunctionarissen is om de informatiepositie en strafrechtelijke samenwerking te verbeteren in met name Latijns-Amerika en de Cariben (de LAC-regio) en andere prioritaire landen, wat leidt tot een effectievere aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit.

- Per maart 2025 heeft de politie een liaison officer geplaatst in Mexico. Mexico is een belangrijk land vanwege de connectie met een aantal drugslabs die in Nederland zijn aangetroffen en waarbij Mexicaanse criminelen zijn betrokken.
- Per medio 2025 zal politie een liaison officer plaatsen in Costa Rica. Costa Rica is een belangrijk land waar criminelen de logistieke scheepvaartverbindingen met Nederland misbruiken voor het verzenden van drugs. Deze liaison officer zal mede geaccrediteerd worden voor een aantal landen in Midden-Amerika.
- Medio januari 2025 heeft de Douane een attaché geplaatst in Australië met accreditatie voor Nieuw-Zeeland. De Douane voert een verkenning uit voor de plaatsing van een liaison in de Verenigde Staten. Ook lopen er voorbereidingen om per 1 september 2025 een attaché in Peru te plaatsen. Deze attaché voor Peru zal ook geaccrediteerd worden voor Ecuador.
- West-Afrika is een opkomende regio voor de smokkel van onder andere drugs (zie kader). Als onderdeel van de strategie voor Internationale Politiesamenwerking is per januari van 2025 vanuit de politie een liaison officer in Accra (Ghana) geplaatst die zal bijdragen aan het versterken van de informatiepositie.
- Ook het OM plaatst liaison magistraten in diverse landen die voor het OM relevant zijn om nauwer mee samen te werken in de aanpak van internationale georganiseerde (drugs)criminaliteit en criminele geldstromen.

In de komende jaren zal het liaisonnetwerk van internationaal opererende partners verder worden versterkt en verbreed naar een aantal strategische gebieden.

Diverse initiatieven in de LAC-regio

Naast het plaatsen van extra liaisons werkt Nederland op verschillende manieren aan verbetering van samenwerking in de LAC-regio (Latijns Amerika en Cariben). Zo financiert JenV structureel verschillende projecten die bijdragen aan een beter zicht op internationale criminele geldstromen en meer mogelijkheden deze illegaal verkregen middelen te ontnemen.

- In het najaar van 2024 vond in de LAC-regio een conferentie plaats over multidisciplinaire samenwerking tussen de verschillende Nederlandse partners in de regio, zoals het ministerie van BZ, het OM, politie, Douane en de Marechaussee. Daarbij zijn handelingsperspectieven voor de internationale aanpak van drugscriminaliteit uitgewerkt, onder meer gericht op versteviging van publiek-private samenwerkingpreventie en de aanpak van criminele geldstromen.
- Op 26 en 27 maart 2025 organiseerde het OM een internationaal congres over georganiseerde drugscriminaliteit en de bijhorende criminele geldstromen. Het doel was om een netwerk van magistraten op te bouwen in Latijns-Amerika en om (daarmee) bij te dragen aan gerichtere internationale samenwerking in onderzoeken naar de georganiseerde criminaliteit.
- Het ministerie van Buitenlandse Zaken is gestart met enkele projecten gericht op de aanpak van grondoorzaken van

georganiseerde criminaliteit in Latijns-Amerika. Zo wordt ingezet op jeugdpreventie in Buenaventura (Colombia) en worden koffieboeren in Peru ondersteund in het opzetten van een bedrijfsmodel om weerbaarheid van kwetsbare gemeenschappen tegen criminele organisaties te vergroten. Daarnaast blijft het ministerie van Buitenlandse Zaken inzetten op het verbeteren van analyse van georganiseerde criminaliteit in de Amazoneregio en problematiek rondom witwassen in Peru, zodat op basis daarvan doelgerichte samenwerking met lokale autoriteiten kan worden versterkt.

- De Douane heeft afgelopen jaar in Brazilië, Suriname, Panama en Costa Rica trainingen en opleidingen verzorgd, zoals scantrainingen waarbij buitenlandse autoriteiten leren over hoe scanners gebruikt moeten worden en hoe je beelden kunt uitlezen. Dit werd onder andere samen met UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) gedaan.
- JenV heeft extra geïnvesteerd in FCInet: een computersysteem waarmee opsporingsdiensten uit verschillende landen met respect voor autonomie en privacy (conform de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)) kunnen samenwerken. De investeringen maken het mogelijk dat ook overheidsdiensten in de LAC-regio structureel gegevens kunnen delen en matchen, wat het zicht op internationale criminele geldstromen aanzienlijk vergroot.
- In november 2024 bezocht een multidisciplinair team van medewerkers van de havens van Rotterdam en Vlissingen de nieuwe Colombiaanse haven in Antioquia voor een havenassessment. Het team deelde daarbij *best practices* op het gebied van fysieke

en digitale (haven)veiligheid en ervaringen op het vlak van publiek-private samenwerking en veiligheidsstandaarden in de haven. Het assessment heeft bijgedragen aan een betere informatiepositie ten aanzien van de illegale smokkel van drugs vanuit Colombia, in het bijzonder vanuit de haven van Antioquia.

- Het capaciteitsopbouwprogramma EL PACCTO organiseerde afgelopen jaar relevante activiteiten voor Latijns-Amerika en het Caribisch gebied over voor het Koninkrijk der Nederlanden relevante onderwerpen als drugshandel, anti-corruptie, criminele geldstromen en (voortgezet crimineel handelen in) detentie. Bij deze activiteiten kwamen professionals vanuit zowel Latijns-Amerikaanse en Caribische landen als EU-landen samen om expertise te delen, netwerken op te bouwen en (operationeel) samen te werken. Nederland heeft als hoofdtaak om de Cariben te integreren in het programma, om zo elkaars kennis en netwerk te vergroten. Daarnaast biedt EL PACCTO kansen aan het gehele Koninkrijk om deel te nemen aan activiteiten. Via EL PACCTO werkt Nederland samen met Spanje, Frankrijk, Italië en Portugal aan de aanpak van criminaliteit door ter plaatse (in de LAC-regio) barrières op te werpen.
- In december 2024 organiseerde het ministerie van Buitenlandse Zaken een bijeenkomst ter promotie van het Verdrag van San José. Dit verdrag richt zich op regionale samenwerking, informatiedeling en effectieve inzet van schaarse maritieme capaciteit in de Caribische regio en heeft als doel om smokkel van illegale goederen via zee en lucht te onderscheppen voordat deze aankomen in de Caribische delen van het Koninkrijk en Nederland. Trinidad en Tobago is recent toegetreden tot

het verdrag. Ook zijn er aanbevelingen aangenomen om geïnteresseerde landen te ondersteunen om (politiek) draagvlak te creëren voor aansluiting bij het verdrag en/of te bewegen tot ratificatie.

- Het project ‘buddynetwerk luchthavens’ van de KMar richt zich op het versterken van de samenwerking tussen politiediensten op luchthavens in Nederland en bron- en transitlanden. Na een eerdere verkennings- en opstartfase is het afgelopen jaar met name geïnvesteerd in de relatie met de Braziliaanse partners. Naast Brazilië worden er vanuit het project initiatieven opgestart om informatie en *best practices* te delen met politiediensten actief op de luchthaven in Curaçao en Kenia.

West-Afrika

West-Afrika vormt een steeds belangrijkere tussen-hub voor het transport van cocaïne uit bron-en transitlanden in Latijns-Amerika en de Cariben naar Europa. Het is daarom belangrijk dat Nederland zijn informatiepositie in de regio West-Afrika versterkt en gezamenlijk met partners investeert in relaties en de aanpak van grondoorzaken, zoals versterking van de rechtsstaat, preventie en economisch perspectief. Daarbij gaat het niet alleen om beter zicht op logistieke drugstromen, maar ook om inzicht in de rol van en impact op Nederland.

- In december 2024 hebben de minister van JenV en de korpschef van de Politie de strategie voor Internationale

Politiesamenwerking West-Afrika vastgesteld. Op basis van deze strategie wordt door de politie een operationele strategie West-Afrika (OSWA) geschreven die (dieper) ingaat op de operationele aanpak, interventies en gewenste resultaten.

- Nederland verkent hoe het samen met andere landen en organisaties kan optrekken ten aanzien van deze regio. Naast de plaatsing van een politie-liaison officer in Accra (Ghana), gebeurt dat bijvoorbeeld met het Maritime Analyse and Operation Centre on Narcotics (MAOC-N), een organisatie die zich al sinds 2007 richt op de smokkel van verdovende middelen over zee en door de lucht. Op 13 februari 2025 was de minister van JenV op bezoek bij het MAOC-N in Lissabon om zich daar door specialisten van het MAOC-N te laten informeren over smokkelroutes via West-Afrika.
- JenV financiert gezamenlijk met het ministerie van Buitenlandse Zaken de heroprichting van de West-Afrikaanse Drugscommissie (WACD) om onderzoek en samenwerking aan te jagen en beleidsadviezen te ontwikkelen. Om de georganiseerde drugscriminaliteit in Nederland effectief te bestrijden is het namelijk belangrijk om aandacht te hebben voor de impact die drugs (zowel het gebruik als de criminaliteit die ermee gepaard gaat) heeft in regio's als West-Afrika en regionale samenwerking om dit tegen te gaan aan te moedigen.

JenV zal daarnaast ook andere initiatieven financieren die bijdragen aan het versterken van de Nederlandse informatiepositie in West-Afrika. Daarmee kan de Nederlandse overheid steeds beter bepalen op welk moment welke interventies het meest impactvol zijn.

Westelijke Balkan

Georganiseerde criminele groeperingen afkomstig uit de Westelijke Balkan spelen een belangrijke rol bij de smokkel van cocaïne naar Nederland. Als onderdeel van het internationaal offensief wordt daarom specifiek aandacht besteed aan deze regio. Zo is vorig jaar tijdens een bezoek aan Albanië de justitiële samenwerking op het gebied van rechtshulp en uitleveringen besproken. De terugtrekking van de VS uit deze regio en de effecten daarvan op onze samenwerking worden nauwlettend gemonitord. De eerste nadelige effecten op projecten in de regio zijn al zichtbaar, bijvoorbeeld bij de speciale structuur tegen corruptie en georganiseerde misdaad (SPAK) in Albanië. De analysemogelijkheden van SPAK zijn mede dankzij door JenV beschikbaar gestelde middelen aanzienlijk toegenomen. Dat vergroot niet alleen het inzicht van Nederland op de risico's van Albanese criminele netwerken, maar het heeft ook een direct positief effect op de bestrijding van Albanese criminele netwerken en corruptie. Nederland en het SPAK werken daarbij nauw samen.

Samenwerking binnen het Koninkrijk

Een belangrijk punt van aandacht blijft de samenwerking binnen het Koninkrijk. Door onder meer hun geografische ligging zijn de Caribische (ei)landen van het Koninkrijk kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit en worden de internationale wateren rondom de eilanden misbruikt voor het transport van cocaïne, die onder meer bedoeld is voor de Nederlandse afnemersmarkt. Om de eilandelijke rechtstaten te beschermen en zware criminaliteit tegen te gaan, zowel op de eilanden als in Europees Nederland, wordt op vele manieren samengewerkt tussen de landen van het Koninkrijk en geïnvesteerd in de rechtshandavingsketen van de landen. Recente voorbeelden hiervan zijn de inzet van Nederlandse expertise op het terrein van de bestrijding van criminele geldstromen bij de Caribische politiekorpsen, samenwerking tussen de landen bij de aanpak van mensenhandel en mensen-smokkel, en de onverminderde inzet van de Kustwacht en de Marine binnen en buiten de territoriale wateren van de landen.

Samenwerking met landen die een rol spelen bij de aanpak van crimineel vermogen

Een belangrijk onderdeel van de internationale ondermijningsaanpak is het effectief verstoren van het criminele verdienmodel.

Samenwerking met andere / niet-EU landen

Nederland zet in op intensievere samenwerking en goed onderling overleg met landen buiten de EU om criminele verdienmodellen te verstoren. Dat gebeurt via overeenkomsten, bilaterale overleggen, operationele samenwerking en de inzet van Nederlandse field-officers en liaison officers met financiële expertise in verschillende delen van de wereld.

- Het uitleveringsverdrag met de VAE heeft geleid tot een intensievere samenwerking met dit land. Dit uit zich onder andere in een toename van het aantal verzoeken. Het sluiten van deze verdragen en het onderhouden van de bilaterale contacten zijn van cruciaal belang in de samenwerking en hier wordt dan ook blijvend op ingezet.
- De intensievere samenwerking met Turkije heeft er onder meer voor gezorgd dat een belangrijk kopstuk van de georganiseerde misdaad eind vorig jaar is uitgeleverd door Turkije aan Nederland. Bovendien is georganiseerde criminaliteit een standaard onderdeel in de Veiligheidsdialoog Turkije (net zoals in de Veiligheidsdialoog Marokko).
- In een internationale alliantie gericht op veiligheidssamenwerking die is opgezet op initiatief van de VAE - de zogenaamde International Security Alliance (ISA) – is een online workshop gegeven over de aanpak van ondergronds bankieren in Nederland. Dit volgde op een toezegging van de voorgaande minister van JenV aan de ISA. Op verzoek van de VAE wordt momenteel ook een workshop over cryptovaluta voorbereid.

Versterking rechtshulpketen

De toename van internationale criminaliteit en de inzet op betere samenwerking met bron- en transitlanden vraagt om een significante versterking van de internationale rechtshulpketen. Daarbij gaat het om zowel justitiële als politieke rechtshulp.

- De centrale autoriteit voor rechtshulp met landen buiten de EU, de Afdeling Internationale Rechtshulp in Strafzaken (AIRS) en de Internationale Rechtshulpcentra (IRC's) zijn verder versterkt. Extra capaciteit bij de IRC's en de AIRS draagt bij aan het sneller opvangen en uitvoeren van meer en steeds complexere rechtshulpverzoeken, zowel van Nederland aan het buitenland als vice versa.

Global Coalition

Nederland heeft een actieve rol binnen de *Global Coalition to address Synthetic drugs*. Deze coalitie is in de zomer van 2023 op initiatief van de Verenigde Staten opgericht en heeft als doel om de dreiging van synthetische drugs tegen te gaan, zowel vanuit veiligheids- als gezondheidsperspectief. Op verzoek van de Verenigde Staten hebben elf landen, waaronder Nederland, voor de periode tot eind 2025 de rol van trekker op zich genomen van één van de prioriteiten van de Global Coalition.

- Nederland is trekker van de prioriteit identificatie en ontmanteling van illegale productielocaties. Deze heeft als doel kennis over dit onderwerp uit te wisselen en zodoende landen beter in staat te stellen labs op te sporen en veilig te ontmantelen en samenwerking op dit vlak te verstevigen.

Praktijkverhaal

‘Eerder in de logistieke keten ingrijpen’

Met MAOC-N werken negen lidstaten van de Europese Unie samen aan de aanpak van internationale drugsmokkel via zee en lucht. Het centrum bundelt informatie en schakelt snel tussen landen en diensten. Directeur Sjoerd Top: “Als we weten dat er drugs onderweg zijn, proberen we eerder in de logistieke keten in te grijpen. Bijvoorbeeld al in het Caribisch gebied, samen met partners als de Nederlandse, Franse en Amerikaanse marine.”

[Lees het hele verhaal](#)

Veilig ondernemen

Het is belangrijk de weerbaarheid van ondernemers tegen ondermijning door georganiseerde criminaliteit te vergroten. De aanpak richt zich op het tegengaan van criminele inmenging en het (onbewust) faciliteren van criminaliteit door het bedrijfsleven. Het uitgangspunt is dat ondernemers zelf maatregelen nemen om weerbaarder te worden tegen criminelen. Bij het weerbaar maken van (bedrijfs)processen tegen crimineel misbruik speelt samenwerking tussen publieke en private partners een belangrijke rol, onder meer via brancheverenigingen en de Platforms Veilig Ondernemen (PVO).

Signalen herkennen en handelingsperspectief bieden

Vanuit het Actieprogramma Veilig Ondernemen 2023-2026 zijn meerdere acties in gang gezet om ondernemers en hun werknemers te ondersteunen bij het herkennen van signalen van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en het nemen van de juiste vervolgstappen.

- Transport en Logistiek Nederland heeft de toolbox '[Weerbaar bedrijf tegen smokkel en ladingdiefstal](#)' ontwikkeld. Deze toolbox maakt ondernemers bewust van de risico's op betrokkenheid bij criminaliteit en helpt signalen hiervan te herkennen. Ondernemers leren met de tools hoe zij effectief kunnen reageren in geval van nood.
- In opdracht van JenV heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) in 2024 een permanente educatiemodule ontwikkeld voor makelaars. Eind 2024 hebben zo'n 1.000 VBO-makelaars de module over ondermijnende criminaliteit in de vastgoedsector gevolgd. In 2025 is de module een verplicht onderdeel van de opleiding van de makelaars die zijn aangesloten bij de brancheverenigingen Nederlandse Vereniging van Makelaars en Vastgoed Nederland. De module geeft makelaars o.a. inzicht in de verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit, helpt signalen van ondermijnende criminaliteit herkennen en maakt duidelijk wat ze er zelf tegen kunnen doen.
- In opdracht van JenV heeft Meld Misdaad Anoniem een campagne over veilige bedrijventerreinen ontwikkeld. In 95 gemeenten wordt deze campagne gebruikt om ondernemers te wijzen op signalen van misbruik van bedrijfspanden door criminelen en om hen de mogelijkheid te bieden en te stimuleren om (desgewenst anoniem) te melden.

- Afgelopen jaar is ondernemers uit allerlei sectoren de mogelijkheid geboden om laagdrempelig en vertrouwelijk contact op te nemen voor het melden van signalen en bespreken van dilemma's. Zo is de vertrouwenslijn verder onder de aandacht gebracht en zijn in meerdere sectoren vertrouwenspersonen actief.
- Sinds 2024 is ook in de vastgoedbranche een vertrouwenspersoon actief. Er zijn informatiebijeenkomsten en trainingen georganiseerd rondom deze vertrouwenspersoon en er is gewerkt aan een netwerk en het vergroten van de naamsbekendheid van de vertrouwenspersoon. Er wordt daarbij goed samengewerkt met publieke partners, waaronder gemeenten, politie en financiële instellingen.
- Binnen het programma Transport Facilitated Organized Crime (TFOC) werken de politie, de Douane, Koninklijke Marechaussee, Bijzondere Opsporingsdiensten en PVO samen met als doel om ondermijnende criminaliteit in de logistieke en transportsector tegen te gaan en te verstoren. Dit voorjaar is vanuit TFOC een groep opsporingsambtenaren en toezichthouders getraind in de ORBIT-methodiek, ter versterking van de human intelligence positie van de verschillende diensten in het contact met ondernemers.
- Om de weerbaarheid van ondernemers in het buitengebied te versterken heeft het PVO in het afgelopen jaar 120 erfscans uitgevoerd in Brabant en Zeeland. Bij een erfscan bezoekt het PVO een agrarisch ondernemer om samen te bekijken welke preventieve maatregelen criminaliteit kunnen helpen voorkomen, bijvoorbeeld door het melden van verdachte situaties en het doen van aangifte. Ondernemers krijgen praktische handvatten en kunnen via de

gesprekken die ze voeren ook onderling makkelijk tips delen. Een concreet voorbeeld van een maatregel naar aanleiding van een erfscan is het plaatsen van dummycamera's op het erf om criminelen preventief af te schrikken.

Weerbaar maken van bedrijfsprocessen

Samen met bedrijven en binnen de overheid wordt eraan gewerkt (bedrijfs)processen weerbaarder te maken tegen misbruik door criminele organisaties.

- In navolging van de handreiking Kwetsbare branches is door VNO-NCW en MKB-Nederland in samenwerking met PVO-Nederland en Avans Hogeschool nader [onderzoek](#) gedaan naar de kwetsbaarheid van vijf branches. De resultaten hiervan worden verwerkt in toolboxes voor brancheorganisaties. Deze toolboxes worden dit najaar verwacht en bevatten praktische, laagdrempelige maatregelen, die bedrijven in de betreffende branches stimuleren om kwetsbaarheden in hun bedrijfsprocessen aan te pakken.
- PVO heeft de handleiding 'Gastvrij Veilige Vakantieparken' ontwikkeld. Deze handleiding heeft tot doel de aanpak van ondermijnende criminaliteit structureel te integreren in de bedrijfsvoering van ondernemers op vakantieparken. De handleiding leidt tot meer bewustwording over ondermijning bij ondernemers en hun medewerkers en zorgt bij publieke partners voor meer begrip voor de positie en belangen van ondernemers, waardoor interventies daar beter op afgestemd kunnen worden.

- Het WODC doet momenteel onderzoek naar de aard en omvang van ondermijnende criminaliteit in de persoonlijke verzorgingsbranche (kapperszaken, nagelstudio's, zonnestudio's, massagesalons en tattooshops). De resultaten worden voor de zomer van 2025 verwacht en zullen duidelijk maken of er voor de persoonlijke verzorgingsbranche een sectorgerichte aanpak nodig is.

JenV en het ministerie van EZ passen samen overheidsprocessen aan om crimineel misbruik tegen te gaan.

- In 2024 zijn de juridische mogelijkheden verruimd om in geval van bedreiging en intimidatie adressen af te schermen in het Handelsregister. Zo worden ondernemers beschermd tegen bedreiging en intimidatie op hun adres.
- De registratie van eenmanszaken met een openbaar postadres is opgenomen in de aanpassing van het Handelsregisterbesluit. Hierdoor kunnen eenmanszaken hun bezoekadres afschermen door een alternatief postadres te registreren, zoals een postbus.
- Er is blijvende aandacht voor het implementeren van de juiste maatregelen om fraude met identiteitspapieren tegen te gaan, zowel in toezicht, proces als wetgeving.

Ontbinden van malafide ondernemingen

Deelnemers aan het RIEC-samenwerkingsverband Amsterdam-Amstelland hebben het ontbinden van (malafide) ondernemingen ingezet als effectieve interventie om criminele bedrijfsnetwerken te frustreren. Wanneer uit RIEC-casuïstiek blijkt dat een onderneming voldoet aan de ontbindingsvoorwaarden, dan meldt de Belastingdienst deze aan bij de Kamer van Koophandel (KvK). De KvK kan vervolgens de ontbindingsprocedure starten en de onderneming met voorrang ontbinden en uitschrijven uit het handelsregister. RIEC Amsterdam-Amstelland heeft voor deze procedure een handleiding ontwikkeld voor andere RIEC's. In 2025 worden informatiebijeenkomsten georganiseerd over de interventie en de samenwerking met de KvK.

Samenwerken en netwerken

Private en publieke partners krijgen ondersteuning om elkaar eerder te vinden bij hulpvragen of bij het verzilveren van kansen om samen te werken. Een paar voorbeelden hiervan:

- Met het bedrijfsleven wordt een breed netwerk gecreëerd en onderhouden dat zich richt op de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Tijdens het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) van april 2025 is de tussenevaluatie het Actieprogramma Veilig Ondernemen 2023-2026 besproken. De tussenevaluatie bevestigt dat de uitvoering van het actieprogramma op koers ligt en de aanbevelingen worden verder opgepakt.

- Op 3 maart 2025 vond het Ondernemersdiner plaats, waarbij de minister van JenV samen met de voorzitter van MKB-Nederland in gesprek ging met de top van het bedrijfsleven. Uit het ondernemersdiner zijn meerdere versnellers gekomen die door de bij het NPC aangesloten organisaties verder worden opgepakt. Zo gaat de politie aan de slag met een regeling voor spijtoptanten en neemt BOVAG met VNO-NCW en MKB-Nederland het initiatief voor het uitwisselen van *best practices* bij sectorale gegevensdeling.
- Op regionaal en lokaal niveau werken alle partners in de brede aanpak nauw samen met de Platforms Veilig Ondernemen. Deze platforms organiseren verschillende activiteiten om ondernemers weerbaar te maken tegen ondermijnende criminaliteit.

Campagne Samen sterk voor een veilig Buitengebied

In het kader van de aanpak buitengebied is in Noord-Nederland de campagne ‘Samen sterk voor een veilig buitengebied’ uitgerold. De campagne is een samenwerking van RIEC Noord-Nederland, PVO, LTO-Noord, gemeenten en politie. Het doel is om in contact te komen met agrariërs en hen te helpen signalen van criminaliteit te herkennen en te informeren over veiligheidsrisico's in het buitengebied. Ook wordt besproken hoe zij het buitengebied samen met de gemeente en andere betrokken partijen kunnen beschermen tegen criminele invloeden.

Praktijkverhaal

‘Hogere veiligheid, lagere administratieve druk’

De Tweede Kamer stemde in 2024 in met een verbod op contante betalingen boven de € 3.000, bedoeld om witwassen moeilijker te maken en criminele geldstromen tegen te gaan. Geert Brummelhuis, branchemanager autobedrijven bij BOVAG: “Dit verbod verhoogt de veiligheid en verlaagt de administratieve druk. En tegelijkertijd blijven bedrijven waakzaam, daar ben ik van overtuigd. Ook zonder onderzoeksplicht blijven ze vragen stellen bij verdachte situaties.”

[Lees het hele verhaal](#)

Aanpak criminele geldstromen en verdienmodellen

Financieel gewin is het centrale motief van georganiseerde criminaliteit. Geld is ook een machtsmiddel voor drugscriminelen. Er worden nieuwe drugs en wapens mee gekocht en handlangers en financiële facilitators mee betaald. Door crimineel geld wit te wassen en in te zetten in de bovenwereld vergaren criminelen gezag en invloed in de onderwereld. Door het criminele verdienmodel te doorbreken en criminele geldstromen effectief te verstoren en terug te dringen, nemen de ondermijnende effecten van dat geld af. De aanpak van criminele geldstromen draagt zo bij aan de bestrijding van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit en aan de bescherming van de integriteit

van ons financiële stelsel, de democratische rechtsorde en de openbare ruimte.

Voorkomen dat illegaal verdiend geld wordt witgewassen via het legale financiële stelsel

De aanpak van witwassen is van essentieel belang bij het voorkomen en bestrijden van (ondermijnende) criminaliteit. Het verhullen en aanwenden van crimineel vermogen stelt criminelen in staat om drugs en wapens te kopen, dienaars van onze rechtsstaat te bedreigen en kwetsbare jongeren de georganiseerde misdaad in te trekken. Een gezamenlijke en effectieve aanpak van witwassen beperkt de macht en invloed van criminelen op onze samenleving en rechtsstaat. Het is van belang dat hierbij vooral gestuurd wordt op hoge risico's tegen witwassen, onder meer zoals die zijn gesignaleerd en benoemd in het National Risk Assessment (NRA) Witwassen 2023.

- Het wetsvoorstel voor een verbod op contante betalingen voor goederen vanaf 3.000 euro is door de Tweede Kamer aangenomen op 24 september 2024 en is voor verdere behandeling doorgeleid naar de Eerste Kamer. De nieuwe wet moet het voor criminelen moeilijker maken om wit te wassen met contant geld.
- In 2024 zijn de onderhandelingen afgerond over het Europese anti-witwaspakket (het zogenaamde Anti-Money Laundering package ofwel AML-package) en is gestart met de implementatie hiervan in nationale wet- en regelgeving. Dit moet zijn afgerond op 10 juli 2027.

Europees anti-witwaspakket

Met het nieuwe Europese anti-witwaspakket wordt het anti-witwasraamwerk van de EU geharmoniseerd. Ook komt er een nieuwe Europese anti-witwasautoriteit (AMLA), met bevoegdheden tot direct en indirect toezicht en het opstellen van nadere technische standaarden en richtsnoeren. Beide ontwikkelingen verkleinen de kans op verschillen in de uitvoering van de verplichtingen voor poortwachters binnen de EU, zorgen voor meer consistentie in de interpretatie en toepassing van de regelgeving door toezichthouders en creëert – waar nodig – de mogelijkheid van grensoverschrijdend toezicht. Ook zal de anti-witwasautoriteit samenwerking tussen de Europese Financial Intelligence Units (FIU's) stimuleren. Mede naar aanleiding van het Europese pakket is er een wijzigingswet voor het UBO-register ingediend in 2024 en door de Tweede Kamer behandeld op 10 februari 2025. Het wetsvoorstel borgt het besloten karakter van het register, waar dit voorheen openbaar was.

Identificatie grootste risico's in NRA's

De anti-witwas aanpak wordt in navolging van het regeerprogramma geïntensiveerd door de grootste witwasrisico's aan te pakken. Deze risico's zijn onder meer geïdentificeerd in het National Risk Assessment Witwassen 2023 en de National Risk Assessment (NRA) Terrorismefinanciering 2023. De NRA's identificeren een aantal grote dreigingen en de mate waarin Nederland hier weerbaar tegen is. Voorbeelden van die dreigingen zijn systemen voor ondergronds bankieren (zie verderop) en het witwassen via handelsconstructies met goederen of diensten (ook wel bekend als *trade based money laundering*). Door het ondoorzichtige en internationale karakter van dergelijke constructies, zijn ze minder inzichtelijk voor Nederlandse opsporingsdiensten.

Na publicatie zijn JenV en Financiën over de NRA's in gesprek getreden met onder meer de toezichthouders en opsporingsinstanties. Daarbij is besproken hoe de NRA's tot nu toe zijn benut, welke kansen ze nog bieden en hoe de NRA's in de toekomst kunnen worden verbeterd.

- De inzichten uit de NRA's vormen een belangrijke basis voor de nieuwe aanpak van witwassen waarover de Kamer op 14 mei jl geïnformeerd is. De hoofddoelen van deze aanpak zijn (1) het verlagen van lasten voor bonafide ondernemers en burgers en (2) het verhogen van barrières voor criminelen, zodat geld uit illegale

activiteiten niet in de legale economie terecht komt. Deze twee doelen staan niet tegenover elkaar, maar vormen twee kanten van dezelfde medaille. Het stelsel blijft zo schoon mogelijk en de aanpak blijft uitvoerbaar.

- De ministeries van Financiën en JenV nemen hier meer dan voorheen regie en coördinatie op, onder andere door (drie)maandelijks met groepen publieke en private belanghebbenden over specifieke knelpunten te spreken en doorbraken te forceren.

Verstoren van ondergronds bankier systemen

Crimineel vermogen vindt zijn weg over de wereld onder meer via ondergronds bankier systemen. Binnen een netwerk van criminele bankiers, brokers en geldkoeriers, worden grote hoeveelheden contant geld verplaatst of omgezet in cryptovaluta. Via het netwerk van ondergrondse bankiers kan overal ter wereld een betaling plaatsvinden zonder dat het geld fysiek de grens over hoeft te gaan. Het NRA Witwassen 2023 bevestigt dit wederom. Ook verschillende partners hebben aandacht voor dit fenomeen en dat leidt tot nieuwe inzichten.

- Er is door verschillende instanties informatie gepubliceerd over het cash-compensatie model. De FIU-Nederland geeft aan dat het gebeurt dat onderaannemers in arbeidsintensieve sectoren arbeiders uitbetalen met contant geld van criminele herkomst. De onderaannemer laat zich echter wél giraal uitbetalen door zijn opdrachtgever. Met dat girale geld worden (luxueuze) goederen, diensten of vastgoed gekocht of er worden criminele activiteiten mee gefinancierd. Op deze manier worden criminelen gecompenseerd voor het contante

geld dat ze hebben ingebracht. Een ondergrondse bankier is daarmee een cruciale schakel in de georganiseerde misdaad. Bij de FIOD zijn er strafrechtelijke onderzoeken naar cash compensatie uitgevoerd. Recent heeft het AMLC met onder meer Avans Hogeschool voor publieke en private partners een kennisdocument over het cash compensatie model in arbeidsintensieve sectoren opgesteld.

- De politie en het Landelijk Parket van het OM hebben in de Taskforce Underground Banking een systeemaanpak ontwikkeld voor het bestrijden van de meest ondermijnende ondergrondse bankiers-netwerken. In die aanpak vindt samenwerking plaats tussen verschillende eenheden van de politie en verschillende ketenpartners, waaronder de FIOD, Serious Crime Taskforce, en via de deelnemende partners aan de RIEC's. De gezamenlijke doelstelling is het aanpakken van ondergrondse bankier systemen die actief zijn in Nederland. De Taskforce Underground Banking brengt deze systeemaanpak ook in bij meerdere *operational taskforces* van Europol.
- In samenwerking met JenV voert TNO een kwalitatieve systeemanalyse op het fenomeen ondergronds bankieren uit als onderdeel van het Kennisopbouwprogramma Systeemanalyse. Hierbij werken JenV en TNO samen met partners uit de opsporing, vervolging, toezicht én het ministerie van Financiën toe naar een gezamenlijk gedragen probleembeeld van ondergronds bankieren, een inventarisatie van staand beleid en al uitgevoerde maatregelen vanuit ketenpartners, en de wijze waarop nieuw beleid en maatregelen effect hebben (en zouden kunnen hebben) op het probleem van ondergronds bankieren.

In het kader van de Kennisagenda Ondermijning verricht het WODC onderzoek naar ondergronds bankieren. Het onderzoek heeft vertraging opgelopen, maar verkeert in de afrondende fase.

Praktijkverhaal

'Niet meer alleen de kilo's en de kerels'

Met ondergronds bankieren wordt naar schatting zo'n drie kwart van alle internationale drughandel gefinancierd. "In het verleden hebben we ons vooral gericht op de kerels en de kilo's", zegt officier van justitie Peter Huttenhuis. "Nu kijken we daarnaast ook veel meer naar mogelijkheden om de financiering van criminele activiteiten fundamenteel te verstoren. Daarom is de Taskforce Underground Banking opgericht. Zonder geld geen georganiseerde misdaad."

[Lees het hele verhaal](#)

Afpakken van crimineel vermogen

Een cruciaal onderdeel van de aanpak van criminele geldstromen is zorgen dat crimineel verkregen vermogen wordt afgepakt. JenV ondersteunt de afpakpartners in hun afpaktaken via beleid, wetgeving en financiering.

Beleidsmatige maatregelen

- In 2024 bedroeg de beslagopbrengst 409,7 miljoen euro. De beslagdoelstelling voor 2024 van 300 miljoen euro is dus ruimschoots behaald. De beslagcijfers vormen een momentopname. In de loop van de tijd zal het beslagcijfer naar verwachting met zo'n 30% aangroeien, het zogeheten na-ijleffect.
- In september 2024 is het regionale Combiteam van FIOD en politie in Midden-Nederland officieel van start gegaan. Dit team werkt nauw samen met het RIEC en onder gezag van het OM. Het doel van het regionale Combiteam is het versterken van de financiële opsporing en intelligence om criminele geldstromen te doorgronden en te verstoren en om crimineel vermogen af te pakken. De aanpak richt zich onder meer op malafide facilitators: bedrijven en personen die ondermijnende criminaliteit mogelijk maken en witwassen. Het eerste onderzoek van het Combiteam wordt naar verwachting afgerond in 2025.

Beheersmatige maatregelen

Laagdrempelige informatie-uitwisseling tussen ketenpartners en goed functionerende processen en systemen in de afpakketen zijn belangrijke voorwaarden voor het succesvol in beeld brengen en ontnemen van crimineel vermogen. Daarom worden verschillende projecten van afpakpartners gefinancierd en gemonitord:

- Vanaf 2024 is begonnen met de gefaseerde implementatie van het vermogensdossier. Dit dossier biedt inzicht in de actuele vermogenspositie van verdachten, van het begin van een strafrechtelijk onderzoek tot de tenuitvoerlegging van het vonnis

en het definitief afpakken van het crimineel verkregen vermogen. Daarnaast wordt in het vermogensdossier vastgelegd welke onderzoekshandelingen hebben plaatsgevonden en wat deze hebben opgeleverd.

- In 2025 start CJIB met een beleidsverkenning naar vermogensmonitoring. De Continue vermogensmonitor is een nog te ontwikkelen instrument voor het CJIB om de informatiepositie van het CJIB over crimineel verkregen vermogen te vergroten.
- Het Strategisch Beraad Criminele Geldstromen (SBCG) heeft voortdurend aandacht voor het oplossen van de door de Algemene Rekenkamer geconstateerde beheersmatige onvolkomenheid in de afpakketen. Dankzij de extra inzet van het OM heeft de Auditdienst Rijk geconstateerd dat hier nu sprake is van een beheerst proces. Het verder optimaliseren van zaakoverdrachten in de afpakketen is een resterend punt van aandacht, in navolging ook van de aanbevelingen van de ADR en de Algemene Rekenkamer.

Maatschappelijk herbestemmen van afgepakt vermogen

Door afgepakte (on)roerende goederen te herbestemmen wordt de boodschap uitgedragen dat misdaad niet loont. Samen met maatschappelijke organisaties wordt ervoor gezorgd dat afgepakte goederen terecht komen bij de mensen die ze het beste kunnen gebruiken. En zo zetten we de negatieve bijdrage van criminelen aan de samenleving om in iets positiefs.

- Via pilots en andere initiatieven wordt steeds meer ervaring opgedaan met maatschappelijke herbestemming (zie kader).

- De mogelijkheden van maatschappelijk herbestemmen worden op dit moment (verder) verkend. Daarbij wordt een analyse van juridische, beleidsmatige, financiële en organisatorische aspecten gecombineerd met praktische inzichten uit de pilotprojecten. De verkenning eindigt rond de zomer van 2025 met een eindadvies.
- Er wordt een digitaal platform gebouwd dat het makkelijker gaat maken om het aanbod van afgepakte goederen te koppelen aan de vraag vanuit maatschappelijke organisaties (zie kader).

Platform maatschappelijk herbestemmen

In de landelijke pilot schenken is het OM verantwoordelijk voor de toewijzing van de goederen aan de maatschappelijke organisaties. Omdat dit echter niet past binnen de taken van het OM, is JenV op zoek gegaan naar een slimme digitale oplossing. Daartoe is een *challenge* uitgezet waarin diverse startups hun ideeën konden aanmelden. Uitgangspunt was dat afgepakte goederen op een gemakkelijke en digitale manier gekoppeld kunnen worden aan de vraag vanuit maatschappelijke organisaties. Uit alle aanmeldingen is een startup geselecteerd die een digitaal platform gaat bouwen dat past binnen de kaders van de pilot 'schenken' en goederen op eerlijke en transparante wijze toebedeelt. Door de komst van dit platform hoeft het OM alleen een strafvorderlijke beslissing te nemen over het beslag. Het daadwerkelijk maatschappelijk

herbestemmen vindt plaats door en via het platform en niet door het OM. Het platform wordt in co-creatie met JenV ontwikkeld. De planning is dat het platform in augustus 2025 alle benodigde functionaliteiten bevat en getest kan worden in een operationele/live omgeving.

Voorbeelden maatschappelijk herbestemmen

Via verschillende pilots en andere initiatieven wordt steeds meer ervaring opgedaan met maatschappelijk herbestemmen. Deze pilots moeten helpen bij het vaststellen van de kaders en wetgeving, zodat maatschappelijk herbestemmen in de toekomst op een structurele manier is ingebed en kan plaatsvinden.

Diverse kleinere goederen

Diverse parketten van het OM schenken als onderdeel van de 'landelijke pilot schenken' roerende goederen met een taxatiewaarde van onder de 100 euro aan maatschappelijke organisaties. Voorbeelden van deze schenkingen zijn cosmetica aan een supermarkt met gratis spullen voor mensen die weinig te besteden hebben en kleding en toiletartikelen aan een voedselbank. In 2024 hebben vanuit de pilot elf schenkingen plaatsgevonden van in totaal 8335 artikelen. De pilot schenken is verlengd tot medio 2025.

Schenking patserbak

In het kader van maatschappelijk herbestemmen is op initiatief van het OM en in samenwerking met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) in december 2024 een door een uithaler in de Rotterdamse haven gebruikt voertuig dat strafvorderlijk in beslag was genomen, geschonken aan het techniekcollege in Rotterdam. De schenking van deze ‘patserbak’ is een goed voorbeeld van de boodschap die maatschappelijk herbestemmen uitdraagt: misdaad loont niet.

Onroerende goederen

In aanvulling op de bestaande (operationele) pilot met onroerend goed in Schiedam zijn twee pilots in ontwikkeling voor herbestemming van onroerende goederen. Het gaat om afgepakte panden waarvan onderzocht wordt welke herbestemmingsdoeleinden het beste passen bij de wijken waar de panden staan. In Rotterdam wordt voor twee aangrenzende panden samen met een werkgroep vanuit de gemeente een bestedingsplan uitgewerkt voor de gelden die bij verkoop vrijkomen. Meerwaarde voor de wijk en lokaal draagvlak zullen hierbij belangrijke succesfactoren zijn. In Nieuwegein is een afgepakt pand goedgekeurd voor herbestemming maar hebben Rijk en gemeente samen besloten dat dit pand vanwege de ligging niet geschikt is voor directe herbestemming. Het pand is daarom verkocht en met de opbrengst hiervan wordt een pilot

gefinancierd. De gemeente werkt op dit moment aan een plan hiervoor. De verwachting is dat de pilots in Rotterdam en Nieuwegein beide in 2025 operationeel zullen zijn.

Aanpak Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's)

Motorclubs waarvan de leden zich niet aan de wet gebonden voelen, worden ook wel Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) genoemd. Vaak zijn dit broeinesten van (georganiseerde) criminaliteit. Inmiddels zijn zeven OMG's civielrechtelijk verboden omdat zij ontwrichtend zijn voor de samenleving en in strijd zijn met de openbare orde. De landelijke integrale aanpak van OMG's richt zich op het beperken van schade die zij toebrengen aan de maatschappij.

- Burgemeesters zorgen ervoor dat clubhuizen waar verboden OMG's nog steeds bijeenkomen, gesloten worden. Ook worden leden van verboden OMG's vervolgd voor voortzetting van de verboden organisatie en de handel in verdovende middelen, [zoals in een rechtszaak over de voortzetting van Satudarah](#).
- De Hoge Raad heeft begin 2025 een [ruime uitleg gegeven](#) aan wat onder de ‘voortzetting van de werkzaamheid’ van een civielrechtelijk verboden organisatie valt. Het dragen van kleding met logo's van lokale afdelingen van OMG's valt daar bijvoorbeeld ook onder. Dit schept meer duidelijkheid over de handhaving van civiele verboden.
- Het WODC doet onderzoek naar de precieze effecten van de civiele verboden op OMG's in Nederland. De resultaten en de beleidsreactie worden medio 2025 aan de Kamer gestuurd.

Criminaliteitsbeeld politie over Outlaw Motorcycle Gangs

In januari 2025 heeft de politie een onderzoek gepubliceerd over het actuele criminaliteitsbeeld van OMG's in Nederland. In dit onderzoek is ingezoomd op de verdenkingen van strafbare feiten van OMG-leden. Door de civiele verboden is de zichtbaarheid van de clubs verminderd. De politie constateert dat het totaal aantal OMG-leden tot 2021 is afgenomen en sindsdien de criminaliteit niet lijkt toe te nemen. In de afgelopen jaren zijn wel veel kleinere clubs ontstaan, waarvan de leden vaker dan traditionele clubs worden verdacht van geweldsdelicten en diverse vormen van georganiseerde criminaliteit. De slagkracht van deze clubs is echter beperkt, omdat deze clubs gemiddeld uit minder leden bestaan dan de verboden clubs. Volgens haar analyse stelt de politie ook dat een minder intensieve aanpak kan leiden tot een toename van OMG-gerelateerde criminaliteit. Verder constateert de politie dat OMG's ondergronds gaan, dat verschillende clubs hun activiteiten naar het buitenland verplaatsen en dat buitenlandse clubs in Nederland voet aan de grond proberen te krijgen.

[Lees hier het volledige onderzoeksrapport](#)

Praktijkverhaal

'Landelijke aanpak was mijn drijfveer'

De successen in de aanpak van criminele motorclubs hebben als keerzijde dat 'outlaw motorcycle gangs' zich steeds meer onder de radar bewegen. Dat vraagt niet alleen om blijvende alertheid bij politie en OM, maar ook om verantwoordelijkheidsgevoel bij lokale bestuurders. Burgemeester Marian Witte van Geertruidenberg besloot haar bestuurlijke bevoegdheden in te zetten. "Voor mij was de landelijke aanpak in dit geval de drijfveer."

[Lees het hele verhaal](#)

Regionale integrale aanpak

Via de RIEC's coördineren de samenwerkingspartners op basis van een convenant de bestuursrechtelijke, fiscale en strafrechtelijke interventies. Deze samenwerking vormt het centrale informatiepunt voor regionale partners. De RIEC-medewerkers stellen onder meer handhavingsadviezen op, waaronder voor bestuursrechtelijke interventies. De krachtenbundeling binnen RIEC's zorgt voor meer slag- en ontwikkelkracht, kennis, netwerkvorming en handelingsperspectief. Het LIEC stimuleert en faciliteert de samenwerking en verbinding tussen regionaal en landelijk niveau, beleid en uitvoering en publieke en private partners. Het LIEC beheert een aantal landelijke instrumenten, waaronder de Landelijke Fenomeentafels en de Field Labs.

- Afgelopen jaar hebben de RIEC's hun meerjarenplannen voor de periode 2025-2028 opgesteld. De meerjarenplannen zetten uiteen welke thema's regionaal worden aangepakt, o.a. drugs, mensenhandel, jonge aanwas en criminele geldstromen. In de plannen wordt de bestaande problematiek in de regio geschetst op basis van kennis, cijfers en inzichten en wordt de voorgenomen aanpak beschreven. RIEC's wisselen onderling uit welke interventies wel en niet helpen in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en kunnen daarmee de impact van hun acties vergroten.
- In 2024 heeft het LIEC Landelijke Fenomeentafels (LFT's) gecoördineerd voor de thema's vastgoed en de Outlaw Motorcycle Gangs. LFT's zijn samenwerkingen van experts bij publieke en soms ook private partners op specifieke ondermijnende fenomenen. Daarbij worden knelpunten in de aanpak landelijk gesignaleerd en geadresseerd.
- In 2024 en 2025 hebben Field Labs plaatsgevonden op een aantal specifieke veiligheidsthema's, waaronder ondermijning in de zorg, explosieven en jonge aanwas. Via Field Labs traint, coacht en ondersteunt het LIEC professionals aan de hand van een bewezen methodiek om in multidisciplinaire teams tot nieuwe interventies te komen. Zo wordt de lerende aanpak versterkt door te ontdekken wat werkt én niet werkt.
- Er zijn verschillende regionale en lokale activiteiten ontplooid om te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij georganiseerde criminaliteit. Het initiatief Dealbreakers bijvoorbeeld van het RIEC Den Haag biedt gemeenten in de regio praktische ondersteuning bij het versterken van de lokale jeugd aanpak (zie kader).

Dealbreakers

Sinds de start in 2021 heeft ongeveer de helft van de gemeenten in de regio Den Haag zich aangesloten bij Dealbreakers. Deze gemeenten gaan met scholen een duurzame samenwerking aan die zich richt op het voorkomen van jonge aanwas in de drugscriminaliteit via online en offline interventies en het bieden van perspectief. Elke gemeente die deelneemt wordt in de eerste drie maanden kosteloos op weg geholpen door een projectadviseur van het RIEC Den Haag. In november 2024 vond een Netwerkdag Dealbreakers plaats voor overheidspartners, scholen en maatschappelijke instellingen.

Regionaal basisniveau vanuit RIEC's

De RIEC-bureaus ondersteunen gemeenten met juridische expertise bij de bestuursrechtelijke aanpak, privacyvraagstukken en de uitvoering van de Wet Bibob. Alle RIEC's hebben uitvoering gegeven aan het gezamenlijke basisscenario van juridische ondersteuning. Het afgelopen jaar zijn er trainingen met het Landelijk Bureau Bibob ontwikkeld voor medewerkers van gemeenten: een basistraining en een financiële module. Ook zijn er train-de-trainer-opleidingen georganiseerd voor RIEC-medewerkers. In opdracht van RIEC Noord-Nederland en RIEC Oost-Nederland is onderzocht op welke wijze gemeenten met elkaar mogen samenwerken om capaciteit, kennis en expertise beter te benutten bij de toepassing van de Wet Bibob.

Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden

Per 1 maart 2025 is de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS) van kracht. De WGS biedt samenwerkingsverbanden een duidelijke wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens met de focus op privacy. De WGS is een erkenning van het belang om integraal samen te werken en een aanmoediging om dit te blijven doen, onder meer in RIEC-verband en binnen de Zorg- en Veiligheidshuizen. De WGS biedt ook mogelijkheden voor (cruciale) gegevensdeling in het Financieel Expertise Centrum (FEC) en de infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV) en versterkt daarmee de aanpak van financieel-economische criminaliteit.

Meer informatie over de resultaten is te vinden in het jaarverslag van RIEC-LIEC over 2024, dat voor het zomerreces aan de Tweede Kamer wordt gestuurd.

Praktijkverhaal

‘Sterkere vuist maken’

In 2021 werd in Noord-Limburg het ACT! opgericht: een regionaal interventieteam dat wekelijks gemeentelijke controles uitvoert om criminele netwerken te verstoren en onze samenleving veilig te houden. De aanpak was zo succesvol dat deze in de afgelopen jaren is uitgerold over de rest van de provincie. Uniek voor Nederland, weet burgemeester Ryan Palmen. “Als Limburgse gemeentes kunnen we nu een sterkere vuist maken tegen georganiseerde criminaliteit.”

[Lees het hele verhaal](#)

Bestraffen

Bestrafen

Criminelen maken bij de afweging of zij illegale activiteiten zullen ondernemen een inschatting van de pakkans en de straf die hen boven het hoofd hangt. Voor een impactvolle aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit is het daarom van belang om de pakkans te vergroten en effectief te straffen.

Pakkans vergroten

Systemeemaanpak

De inrichting van criminele machtsstructuren is tegenwoordig dusdanig professioneel dat naast het opsporen en vervolgen van individuele verdachten ook moet worden ingezet op het ontmantelen van gehele netwerken. Daarbij moet oog zijn voor zowel de belangrijke schakels in de keten als de infrastructuur en communicatieplatformen die deze netwerken gebruiken. De politie heeft hier in samenwerking met het OM belangrijke stappen in gezet en zal de aanpak de komende periode verder uitbreiden en verbeteren.

- Er zijn verschillende initiatieven genomen om de slagkracht te vergroten: de inrichting van twee flexibel in te zetten interventie-teams en de start van een groot crypto-communicatieteam en specialistische teams die zich bezighouden met het vergroten van de samenhang en samenwerking tussen verschillende diensten.

- Voor de doorontwikkeling van data-gedreven opsporen – het in samenhang en versneld analyseren van grote hoeveelheden data – is de Data Warehouse ingericht, zijn operationele teams verrijkt met data- en digitaal specialisten, en zijn landelijke expertise teams versterkt.
- Verschillende lopende en inmiddels afgesloten zaken hebben tot impactvolle interventies geleid. Zo is in december 2024 de versleutelde communicatiedienst Matrix ontmanteld. Matrix werd gezien als de opvolger van de bekende en eerder ontmantelde communicatiediensten Sky ECC en EncroChat en werd door criminelen als een veilig alternatief beschouwd, waar zij gevrijwaard zouden blijven van opsporing.

Kroongetuigen

De inzet van kroongetuigen is van essentieel belang voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Daarom is de afgelopen jaren samen met de partners uit de strafrechtketen met man en macht gewerkt aan een conceptwetsvoorstel Verbreding Kroongetuigeregeling. De nieuwe wet moet het enerzijds mogelijk maken om het instrument kroongetuige breder in te zetten en anderzijds ervoor zorgen dat de getuigenbescherming van wettelijke kaders is voorzien. In het conceptvoorstel is de belangenafweging tussen veiligheid en opsporing in kroongetuigenzaken verwerkt en zijn de aanbevelingen van de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad betrokken.

- Voor de getuigenbescherming zijn nadere wettelijke kaders vastgesteld die de samenhang met het Stelsel Bewaken en Beveiligen regelen. Bijvoorbeeld als de keuze moet worden gemaakt om bescherming van een nieuwe kroongetuige door de getuigenbescherming of door het stelsel Bewaken en Beveiligen vorm te geven. De belangen vanuit deze twee stelsels kunnen verschillen. Voor dergelijke gevallen biedt het besluit uitsluitel.
- Het conceptwetsvoorstel wordt voor de zomer ter consultatie aangeboden. Na het verwerken van de adviezen wordt het voorstel ingediend bij de Tweede Kamer, naar verwachting nog voor het einde van 2025.

Verborgten ruimten (wet ondermijning II)

Auto's, bestelbusjes en vrachtwagens worden steeds vaker gebruikt om via vakkundig ingebouwde verborgen ruimtes illegale goederen als drugs, wapens en zwart geld mee te vervoeren. Indicatieve cijfers van de politie, Marechaussee en de Douane laten een stijging zien van 600 voertuigen met verborgen ruimten in 2020 naar bijna 1.000 in 2024. Deze cijfers benadrukken het belang van strafbaarstelling van dit type criminaliteit, zoals opgenomen in het Wetsvoorstel Ondermijning II. In dit wetsvoorstel wordt niet alleen het bezitten van voertuigen met verborgen ruimten strafbaar gesteld, maar ook het inbouwen van deze ruimten door garagehouders.

- Het conceptwetsvoorstel is in maart 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer en zal naar verwachting op 26 juni 2025 behandeld worden in de Tweede Kamer. Zodra de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden, kunnen de vervolgstappen in het wetstraject worden gezet.

Effectief straffen

Strafmaatverhoging drugsdelicten

Binnen de brede aanpak van ondermijning wordt steeds gezocht naar de meest effectieve interventies, van preventie tot repressie. Als sluitstuk bij de repressieve aanpak heeft de overheid het instrument straffen tot zijn beschikking. Harder straffen is niet altijd de beste oplossing om criminaliteit terug te dringen. Tegelijkertijd moet het mogelijk zijn om zwaardere straffen op te leggen als de ernst van

bepaalde criminaliteit is toegenomen. De straffen voor grootschalige drugsdelicten bijvoorbeeld zijn sinds de jaren 70 van de vorige eeuw niet aangepast, terwijl de ernstige gevolgen van drugscriminaliteit sinds die tijd enorm zijn toegenomen.

- In maart 2025 is het wetsvoorstel Strafmaatverhoging harddrugsdelicten ingediend bij de Tweede Kamer. Als het wetsvoorstel wordt aangenomen, worden de wettelijke strafmaten van grootschalig bezit, productie en handel verhoogd respectievelijk van 6 naar 8 jaar, van 8 naar 10 jaar en van 12 naar 16 jaar.

Berechting en detentie

Eenmaal gearresteerd of veroordeeld, mogen criminelen hun illegale activiteiten uiteraard niet voortzetten vanuit de gevangenis. Om te voorkomen dat dit toch gebeurt, worden verschillende maatregelen genomen¹⁰:

- Het kabinet investeert structureel 16 miljoen euro om voortgezet crimineel handelen in detentie tegen te gaan. Hiermee worden o.a. verstevigende fysieke, organisatorische en elektronische maatregelen getroffen. Zo wordt er flink geïnvesteerd in apparatuur om contrabande en drones te detecteren en onschadelijk te maken. Ook wordt de internationale samenwerking versterkt.

¹⁰ In de vierde voortgangsbrief aanpak georganiseerde criminaliteit zijn meer maatregelen te vinden die voorkomen dat voortzetting van criminele activiteiten tijdens detentie en berechting kan plaatsvinden, zoals onder meer de inzet van dronedetectiesystemen, de herijking van het detentielandschap en verschillende fysieke maatregelen. Kamerstukken II, 24/25, 29 911, nr. 456.

- Op 4 februari 2025 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw). Het kabinet wil de nieuwe maatregelen nadat het wetsvoorstel is aangenomen zo snel mogelijk implementeren. De nieuwe maatregelen zullen de contactmomenten van hoogrisicogedetineerden vergaand beperken.
- De Detentie Intelligence Unit (DIU) is met ingang van 2025 operationeel. In de DIU werken het OM, het Gedetineerden Recherche Informatie Punt (GRIP) en DJI samen aan analyses en informatieproducten over gedetineerden. Deze informatieproducten kunnen vervolgens worden gebruikt bij plaatsingsbeslissingen en het treffen van gepaste maatregelen in de verschillende fasen van detentie, maar ook om strafbare feiten op te sporen, eveneens in de buitenwereld. Het delen van intelligence levert een belangrijke bijdrage aan de kennispositie van DJI, politie en het OM over hoogrisicogedetineerden en het tegengaan van voortgezet crimineel handelen in detentie. Strafbare feiten die door gedetineerden worden gepleegd kunnen daarmee in de buitenwereld beter worden opgespoord.
- In het voorjaar van 2025 is binnen de muren van de PI Vught een zittingszaal geopend, waardoor het aantal vervoerbewegingen met hoogrisicogedetineerden wordt beperkt.

Praktijkverhaal

'Rip-on-rip-off-methode komt bijna niet meer voor'

Op 1 januari 2022 trad de uithalerswet in werking. Sindsdien is het ongeoorloofd verblijf op besloten logistieke knooppunten zoals haventerreinen strafbaar. Volgens Jan Janse van de Zeehavenpolitie is de wet een belangrijke stap geweest in de strijd tegen georganiseerde drugsmokkel via Nederlandse havens. "Dankzij deze wet en diverse fysieke maatregelen komt de klassieke 'rip-on-rip-off-methode' van drugscriminelen in de Rotterdamse haven bijna niet meer voor."

[Lees hier het hele verhaal](#)

Ontwikkelingen opsporing en vervolging

De bestrijding van zware georganiseerde criminaliteit en actieve criminele samenwerkingsverbanden is een belangrijke prioriteit van het OM. In 2024 zijn 2.410 nieuwe of lopende strafrechtelijke onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden uitgevoerd. Dat leidde het afgelopen jaar tot 2.050 strafzaken tegen verdachten met een relatie tot georganiseerde criminaliteit. Het merendeel van deze zaken is voorgelegd aan de rechter. In 2024 sprak de rechter in 1.428 ondermijningszaken een vonnis uit, waarbij 1.278 verdachten schuldig werden bevonden en 118 verdachten werden vrijgesproken. Verreweg de meeste verdachten, in totaal 561, werden veroordeeld tot een gevangenisstraf voor productie en handel in drugs.

Meer informatie over de ontwikkelingen is te vinden in [het OM Jaarbericht 2024](#).

Beschermen

Beschermen

Weerbaar bestuur

Het is van groot belang om niet alleen bestuurders, maar ook bestuurlijke *organisaties* die mogelijk kwetsbaar zijn voor georganiseerde criminaliteit, weerbaarder te maken. Het ministerie van JenV werkt daarom bijvoorbeeld samen met BZK aan het dichten van gesignaleerde systeemkwetsbaarheden. Alle decentrale politieke ambtsdragers en hun organisaties moeten vrij en zonder vormen van oneigenlijke druk hun ambt kunnen uitoefenen. Onder verantwoordelijkheid van BZK en in samenwerking met onder meer JenV werkt het programma Weerbaar Bestuur daarom aan de weerbaarheid van lokale bestuurders, volksvertegenwoordigers en hun organisaties. Binnen en buiten het programma worden acties uitgevoerd die de weerbaarheid van het decentrale bestuur helpen versterken. Met ondersteuning van de RIEC's is bijvoorbeeld samen met provincies en gemeenten gewerkt aan verschillende regionale Normen Weerbare Overheid.

De verantwoordelijkheid voor de weerbaarheid van decentrale bestuurders ligt primair bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). BZK informeert de Tweede Kamer apart over de voortgang en resultaten van haar aanpak.

Veilige publieke dienstverlening

Een aantal gemeenten, waaronder Tilburg, heeft een adviseur Veilige Publieke Dienstverlening in dienst die op verschillende manieren kan bijdragen aan de weerbaarheid van bestuurlijke organisaties. Een dergelijke adviseur kan bijvoorbeeld medewerkers en politieke ambtsdragers bewust maken van het effect en de risico's van hun werk, die risico's helpen beperken en incidenten monitoren of (beter helpen) afhandelen. Ook kunnen ze de schakel vormen richting politie en het OM. Zo dragen ze er uiteindelijk aan bij dat organisaties en hun medewerkers minder beïnvloed worden door negatieve druk van buitenaf.

- Om de werkwijze van een dergelijke adviseur inzichtelijk te maken voor decentrale overheden die nog geen dergelijke functie binnen hun organisatie hebben, is door JenV en BZK in samenwerking met veel ketenpartners begin 2025 een handreiking voor de functie van adviseur Veilig Publieke Dienstverlening opgeleverd. Deze handreiking biedt handvatten voor de invulling van de functie en is bedoeld voor o.a. gemeenten, waterschappen en provincies en andere organisaties die te maken hebben met publieke dienstverlening.

Monitor Integriteit en Veiligheid

Volgens de monitor Integriteit en Veiligheid 2024 kreeg bijna de helft (45%) van alle politieke ambtsdragers te maken met agressie. In 2014 ging het nog om 23 procent: bijna een verdubbeling in 10 jaar. Ten opzichte van 2022 is het aandeel politieke ambtsdragers dat te maken kreeg met verbale agressie afgenomen. Sociale media zijn verreweg de meestgenoemde wijze waarop agressie wordt geuit. Van alle politieke ambtsdragers heeft ongeveer één op de zeven (15%) een incident meegemaakt dat zij als zeer ernstig beschouwen. In 2024 kregen drie op de tien medewerkers (29%) met burgercontacten te maken met agressie. Dit gaat met name om verbale agressie (28%) en bedreiging en intimidatie (16%). De cijfers uit de monitor worden gebruikt om beleid te maken op het verminderen van agressie en intimidatie.

Bewaken en beveiligen

Het stelsel bewaken en beveiligen is een belangrijk instrument om de democratische rechtsstaat te beschermen en de veiligheid van ernstig bedreigde personen te waarborgen. Voor zowel de te beveiligen personen als voor de professionals die zich iedere dag inzetten voor onze veiligheid, wordt er gewerkt aan het stelsel beveiligen van personen. Het doel van dit nieuwe stelsel is weerstand bieden tegen ernstige dreigingen die gericht zijn op de fysieke integriteit van personen (tegen het leven gerichte dreigingen).

Het nieuwe stelsel wordt eenduidiger en transparanter dan het huidige stelsel van bewaken en beveiligen. De toewijding van alle partners aan deze veranderopgave is groot en de fundamenten voor het nieuwe stelsel zijn gelegd. Omdat de veiligheid van de te beveiligen personen en de professionals die hen beschermen te allen tijde geborgd moet zijn, gaat deze stelselwijziging gepaard met grote zorgvuldigheid. Het jaar 2025 zal in het teken staan van een gefaseerde implementatie van de nieuwe werkwijze volgens de principes van het nieuwe stelsel binnen de huidige wettelijke kaders. De naar alle waarschijnlijkheid benodigde wijzigingen van wetgeving om het stelsel te verankeren zullen meer tijd vergen. Dit betekent dat gekozen wordt voor een groeimodel, waarin eerst de stappen worden gezet die al kunnen worden gezet en dat het stelsel gaandeweg wordt uitgebouwd waar dat nodig is en kan. De Tweede kamer wordt via aparte brieven op de hoogte gehouden over de voortgang van de versterking en vernieuwing van het stelsel.

Financieel overzicht

Overzicht van de Ondernijingsgelden

Deze bijlage geeft inzicht in de middelen die worden ingezet voor de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Hierbij gaat het specifiek om de middelen die het Directoraat-Generaal Ondernijning (DGO) heeft ontvangen voor de uitvoering van de brede aanpak.

Eerst volgt een overzicht van hoe de middelen in 2024 zijn besteed, inclusief een toelichting op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting. Vervolgens wordt inzicht gegeven in de geplande bestedingen per deelopgave, voor 2025 en de jaren daarna.

Besteding middelen ondernijning 2024

In 2024 was er vanuit de ontwerpbegroting 830 miljoen euro beschikbaar voor de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Deze middelen zijn verdeeld over de hoofdlijnen van de aanpak en de bijbehorende deelopgaven.

Per deelopgave zijn middelen toegekend aan incidentele en structurele initiatieven die door partners worden uitgevoerd. Het gaat om een breed scala aan partners: onder andere partners binnen de strafrechtketen, gemeenten, Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's), andere departementen en private organisaties.

Tabel 1 – Overzicht besteding middelen 2024 in 1.000 euro

		2024		
		Plan	Realisatie	Vershil
Voorkomen	Preventie met gezag	98.470	87.652	
	Terugdringen vraag en aanbod van drugs	33.074	14.018	
		SUBTOTAAL	131.544	101.670
Doorbreken van netwerken en verdienmodellen	Aanpak logistieke knooppunten	35.817	31.079	
	Internationaal offensief	25.046	22.833	
	Aanpak georganiseerde criminaliteit tegen en via bedrijven	11.650	11.650	
	Regionale versterkingsbeweging	60.941	62.355	
	Aanpak criminele geldstromen en verdienmodellen	73.553	38.071	
	Nationale Samenwerking tegen Ondernijnde Criminaliteit	49.900	45.792	
		SUBTOTAAL	256.907	211.780
Bestrafen	Berechting en detentie	60.517	60.467	
	Opsporing, vervolging en handhaving	202.133	177.668	
		SUBTOTAAL	262.650	238.135
Beschermen	Beschermen en weerbaarheid	19.774	19.774	
	Bewaken en beveiligen	83.298	78.298	
		SUBTOTAAL	103.072	98.072
Ondernijningsbeleid	Ondernijningsbeleid, monitoring en verantwoording, solide kennissysteem, SKC, bijdrage IV problematiek	75.827	81.504	-5.677
		TOTAAL	830.000	731.161

In 2024 zijn niet alle geplande middelen tot besteding gekomen, de realisatie is 99 miljoen euro lager dan oorspronkelijk begroot. Bij de Voorjaarsnota 2024 is een kasschuif verwerkt van 26 miljoen euro van 2024 naar 2025 en 2027. Voor het Beslag Informatiesysteem (BIS) voor het bestrijden van ondernijnde criminaliteit is 18 miljoen euro doorgeschoven naar 2025 om aan te sluiten bij een meer realistisch kasritme. Daarnaast is er – vanwege vertraagde planvorming voor de flexibele aanpak Preventie met Gezag – 8 miljoen euro doorgeschoven van 2024 naar 2027, aangezien in 2025 en 2026 dit budget al beschikbaar was.

Daarnaast is 85 miljoen euro onderuitputting aan de Kamer gerapporteerd bij de 2^e suppletoire begroting. Deze onderuitputting is onder andere veroorzaakt door de vertraagde behandeling van de wetsvoorstellen 'Nieuwe Psychoactieve Stoffen' (NPS) en 'Versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit II' en doordat de gereserveerde middelen voor de invoering van de vernieuwde kroongetuigenregeling niet worden besteed (€ 49 mln.). Tevens zijn er middelen retour ontvangen van partners in de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit, omdat zij de middelen niet konden besteden door de arbeidsmarktproblematiek (€ 36 mln.).

Het restant verschil is 12 miljoen euro meer uitgaven dan volgens ontwerpbegroting begroot vanwege met name toekenning en uitgaven loon- en prijsbijstelling in 2024.

Aansluiting met jaarverslag JenV

Het jaarverslag van JenV geeft inzicht in de begroting en besteding van de middelen ondermijning voor zover deze middelen op de begroting van DGO staan gedurende het jaar. Middelen die reeds meerjarig budgettair zijn verstrekt aan partners binnen de Rijksoverheid zijn geen onderdeel van de begroting van DGO, maar van de begroting van de betreffende partner. DGO voert hier regie op vanuit de verantwoordelijkheid voor de brede aanpak. Voor de realisatie geldt hetzelfde als voor de begroting: de betalingen die vanuit DGO zijn verricht zijn opgenomen in de realisatie, de uitgaven die partners hebben gedaan voor ondermijning zijn er niet in opgenomen. Om deze reden zijn in het jaarverslag van JenV de bedragen bij begroting en realisatie van de aanpak van ondermijning lager dan in deze voortgangsrapportage.

Beschikbare middelen en geplande besteding 2025 en verder

De beschikbare middelen voor ondermijning zijn gegroeid sinds de voortgangsrapportage 2024 vanwege verwerken loon- en prijsbijstelling en de kasschuif 2024 en vanwege toegekende middelen voor versterken nationale veiligheid in het Regeerakkoord 2024 (Hoofdstuk 8, onderdeel Ondermijnende criminaliteit en het beschermen van de democratische rechtsstaat). Zie tabel 2 voor welke budgetten er aan DGO gekoppeld zijn vanuit het Regeerakkoord.

Tabel 2 – Overzicht Ondermijningsmiddelen Regeerakkoord 2024

Middelen Ondermijning	in 1.000 euro				
	2025	2026	2027	2028	structureel
Beschikbaar vanuit 300 mln. euro					
Uitbreiding aanpak logistieke knooppunten	6.610	11.110	11.110	11.110	11.110
Beschikbaar vanuit 100 mln. euro					
Vergroten maatschappelijke weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit	2.000	3.000	4.000	4.000	4.000
Internationale samenwerking – Versterken internationale samenwerking en netwerk van verbindingsofficieren	2.000	3.000	4.000	4.000	4.000
Internationale samenwerking – Ondersteuning inzet internationale overleggrema synthetische drugs	1.700	700	700	700	700
Aanpak criminele rolmodellen	2.500	5.000	5.000	5.000	5.000
TOTAAL	14.810	22.810	24.810	24.810	24.810

Daarnaast is in het regeerakkoord 5 miljoen euro structureel toegekend voor tegengaan corruptie en criminele inmenging. Dit budget is binnen de JenV-begroting gereserveerd maar maakt geen direct onderdeel uit van de Ondermijningsmiddelen.

De middelen voor ondermijning zijn verdeeld over de hoofdlijnen van de aanpak en de bijbehorende deelopgaven. Het merendeel van de middelen is al in een eerder stadium langdurig verstrekt aan de partners, zodat zij de brede aanpak kunnen uitvoeren.

Dit geeft het onderstaande beeld voor de geplande besteding vanaf 2025 op basis van de ontwerpbegroting 2025 inclusief middelen Regeerakkoord.

Tabel 3 – Overzicht van geplande besteding van de middelen 2025 en verder

in 1.000 euro

		2025	2026	2027	2028	2029	structureel
Voorkomen	Preventie met gezag	99.052	98.150	97.678	89.678	89.678	89.678
	Terugdringen vraag en aanbod van drugs	25.153	25.651	25.650	25.650	25.650	25.650
	SUBTOTAAL	124.205	123.801	123.328	115.328	115.328	115.328
Doorbreken van criminele netwerken en verdienmodellen	Aanpak logistieke knooppunten	41.279	42.664	42.664	42.664	42.664	42.664
	Internationaal offensief	32.777	32.509	33.265	33.104	32.544	32.544
	Aanpak georganiseerde criminaliteit tegen en via bedrijven	11.650	10.450	10.450	10.450	10.450	10.450
	Regionale versterkingsbeweging	69.340	66.965	60.976	60.976	60.976	60.976
	Aanpak criminele geldstromen en verdienmodellen	82.174	61.413	64.089	63.339	63.339	63.339
	Nationale Samenwerking tegen Ondernijnde Criminaliteit	49.900	49.900	49.900	49.900	49.900	49.900
SUBTOTAAL	287.120	263.901	261.344	260.433	259.873	259.873	
Bestrafen	Berechting en detentie	61.850	61.867	61.863	61.854	62.924	70.540
	Opsporing, vervolging en handhaving	214.099	210.542	212.025	212.025	212.025	212.025
	SUBTOTAAL	275.949	272.409	273.888	273.879	274.949	282.565
Beschermen	Beschermen en weerbaarheid	19.500	19.500	19.500	19.500	19.500	19.500
	Bewaken en beveiligen	85.248	85.248	85.248	85.248	85.248	85.248
	SUBTOTAAL	104.748	104.748	104.748	104.748	104.748	104.748
Ondernijningsbeleid	Ondernijningsbeleid, monitoring en verantwoording, solide kennissysteem, SKC, bijdrage IV problematiek	60.012	80.244	63.558	34.924	34.414	26.798
TOTAAL		852.034	845.103	826.867	789.312	789.312	789.312

De middelen die begroot staan voor de Nationale Samenwerking tegen Ondernijnde Criminaliteit (NSOC) blijven beschikbaar ten behoeve van de multidisciplinaire aanpak, mede in het kader van werken op basis van het DreigingsBeeld Ondernijning Nederland, cf kamerbrief december 2024¹¹.

Gedurende 2025 zullen deze middelen nog wijzigen als gevolg van besluitvorming in de Voorjaarsnota en Najaarsnota.

¹¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 911, nr. 434

Dit is een uitgave van het ministerie van Justitie
en Veiligheid en samenwerkende partners

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Juni 2025